

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

VI. Évfolyam.

KISS JÓZSEF.

36. szám.

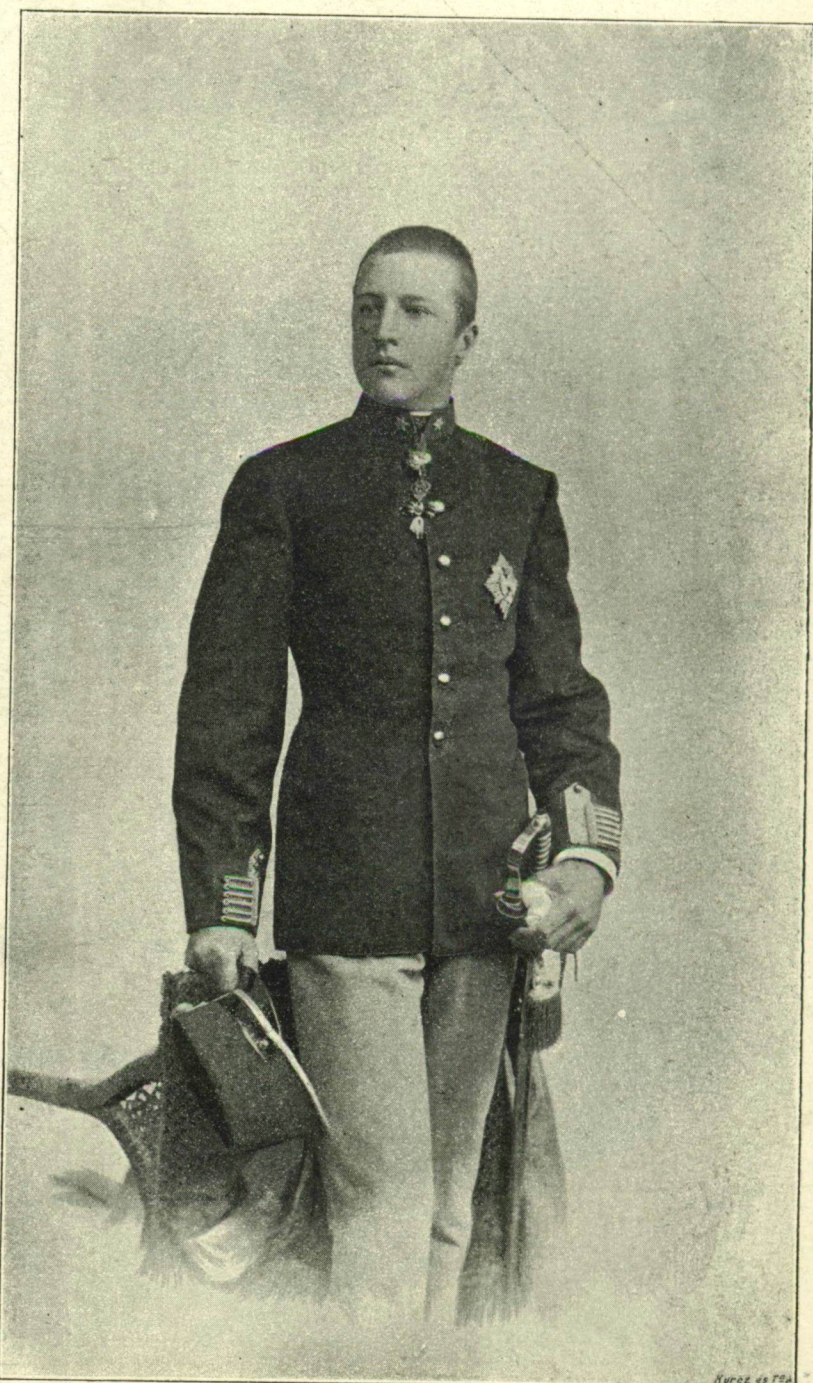
*
Elegáns angol nyári
öltönyök 18 forinttól feljebb
beszereshetők

Deutsch F. Károly

férfissabónál
Budapest, Andrássy-ut 1. sz.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII. Erzsébet-körút 6. sz.

† LÁSZLÓ FŐHERCZEG.

Vasmuth-féle
tyukszem-gyűrű
az
órában

3-szor 24 óra alatt meggyógyít
minden

tyukszemet.

Egy óra ára 60 kr, vidékre 80 kr előzetes
beküldése mellett bérmentve.

Főraktár: Török József gyógyszerár
Király-utca 12. szám.

Dr. Lengiel Fr.-féle Nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfürjük, emberemlékezet óta mint a legkitűnőbb szépitő-szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint, balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást.

Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik.

Ezen balzsam kisimítja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arczszint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdéséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrverességet, bőrtkát, s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát.

Ára egy korsónak, használati utasítással együtt 1 forint 50 kr.

Kapható minden jobb gyógyszerárban.

A nyirfabalzsam hatását előmozdítja a Dr. Lengiel Opo-Crème-je, egy adag 60 kr és

Dr. LENGIEL Benzoe-szappana 60 és 35 krajczár.

Főraktár: TÖRÖK J. gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12. szám.

NŐI TOILETTEK ÉS FELÖLTŐK
SELYMEK, KEMÉK és DISZITÉSEK

Mme Ludvig Bergen

10. BÉCSI UTCZA 10.
Lemolet
Feljárt: Harminczad utca 3
Budapest

Séta Toilették
Alkalmi Toilették
Monyaszonyi Kalapok
Feltöltők és Balépők
Nagyok

„PANNONIA“

SZÁLLODA

Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.

A nemzeti színház mellett.

Pöstyén KÉNES FÜRDŐ.
ISZAP (Vasutállomás)

Páratlan gyógyszerjű: köszvény, csúsz, Neuralgia, (Ischias) esonhajok (es. szű, es. törés) vérbetegségeknél stb.

Kitűnő LAKÁSOKRÓL, kényelemlről szórakozásról gondoskodva van.

Prospectusok, felvilágosítások ingyen. A FÜRDŐ-IGAZGATÓSÁG.

Legczélsebb, legtartósabb, legolcsóbb az
aszfalt-burkolat. Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocsit utak, hidak, vágóhidak, istállók, magtárak, műhelyek, kapualjak, udvarok, terraszok, játszóhelyek, stb., aszfalttal burkolását, nemkülönböztetve nedves lakások gyökeres szárazzátételét jótállás mellett legolcsóbban elvállalja a magyar aszfalt részvény-társaság. Árjegyzék, költségvetés ingyen!

MATTONI
GISSHÜBLER
Készítők és árusítók
SÁVANYUKUT

Legjobb asztali- és üdítő-ital, kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.
Főraktár MATTONI és WILLE-nél Budapesten.

Képes árjegyzék: a) harmokokról; b) echanikáról; c) zeneművekről és zenészekről; d) minden egyéb hangszerről; e) hangszerekkelékekről és húrok-król; f) kiadásokban ingyen és bérmentve küldetik.

Sternberg Ármán és Testvére
cs. és kir. szab.
HANGSZER-IPAR
Budapest, VII., Kerepesi-ut 36. sz.
Javítások pontosan teljesítetnek.

MÉGBEJEL MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— Budapest, Szeptember hó 8. —

† LÁSZLÓ FŐHERCZEG.

— Szeptember 6.

Déli tizenkét óra tájt a Dorottya-utca egy ablakából kitűzték a fekete zászlót. Aztán végigszaladt az utcán egy hordár nagy csomó ujsággal, melynek nyomtatott oldaláról messzire feketéllett a halált jelentő kereszt. És olvastam róla: »László főherczeg a halotti szentségek fölvétele után délelőtt 11 órakor meghalt.«

Hogy meg fog halni, szinte bizonyos volt, hiszen az orvosok nagyon sokat beszéltek arról, hogy nincs veszély, amellet igen sokat operáltak. Mégis — soha haláleset híre úgy el nem szomorított, mint ez a gyermeké. Tizennyolcz éves volt és főherczeg, tehát még semmit sem élvezett az életből, csak azt a vadászatot, melyet életével fizetett meg. Görnyedt a fejedelmi nevelés nyüge alatt, mely előkészítette nagystilü munkára és nagystilü boldogságra. A jelentől semmit sem kapott, a fejedelmi nevelés előbb kipreparálja növendékét, aztán bocsátja csak szabadon az élet vizén.

Az úszómester most oldta le derekáról a kötelet. Fölszabadult és meghalt.

Egy nyomorult vadmacska miatt!

Most már mozog a közrészvét. A fekete zászlók szaporodnak, a hordárok már kínálják a részletes tudósításokat. Szegény László főherczeg! Mily jó, hogy eszméletnél nem volt, mikor a vallás eljött az ő könyörületet nem ismerő utolsó vigaszával. Halálra való lelkének nem kuvikolt a halálmadár: meghalt, mintha elájult volna.

S akik az ágyánál voltak, gyásztól sujtottan; tépett lélekkel, szisszenés nélkül állják a részvétnyilatkozatok torturáját. Minden embernek, akinek van köze hozzájuk, meg akinek nincs, jogában áll odamenni a gyászoló apához, anyához s hozzáérni a vonagló sebhez.

Ne álljon senki elő a demokrata, pökhendi morállal: ime, a halálban, a gyászban egyek vagyunk. A főherczeg is a kórházban hal meg s aki utána marad, csak oly szegény, mint akárki, kinek a fia halt meg. Nem igaz. A trón árnyékában növekedett ifju többet veszít az étellel, mert az többel tartozik neki s ezért tragikusabb a vége s több részvétre tarthat számot. A polgári tizennyolcz éves ifju kicsiben már átélte az egész életét, sokszor meg is öregedett már. A királyi főherczeg előtt a világ zárt könyv, az élete csupa ígérlet s ha megtörik, a lelke még fehér lap, melyre az élet nem irt emlékeket.

S mire e sorok nyomtatásban megjelennek, konganak, bonganak a harangok s Budapest lakossága tódul a fejedelmi temetésre. Ebben az esetben a tömeget az igaz részvét s nem a léha kíváncsiság állítja sorfalba. Sajnálják a holtat, akit csak az apa után ismernek és siratják, mint az ő elveszett reményüket. Miért hullanak el azok a királyi családból, akikbe a magyar nép reményét veti? Miért éppen ezt a dinasztíát sujtják a tragédiák, amely a legőszintebben és a legkomolyabban tekinti misszionának kiválóságát? A töprengő krónikás tegye le a tollat s tekintse engesztelő áldozatnak e letört reményeket, miket a haragvó szerencse magának követel.

Kétféle színben.

Irta: VÉRTESI ARNOLD.

A töpörödött öreg anyóka egyre törülgette szemeit; de hiába törülgette, minduntalan megteltek könnyekkel. A fiáról beszélt:

— Olyan jó volt és olyan szép volt, oly deli és oly nyájas. Soha életében egy rossz szóval meg nem bántott. Ugy szeretett engem, az ő szerencsétlen öreg anyját s úgy szerette a feleségét is. »Ez az én aranyos Évikém«, mondta, mikor először elhozta hozzám. És akkor úgy örültünk mindnyájan, mert azt hittük, hogy nagy szerencsére tett szert. Gazdag családból való leány volt. Nem akarták hozzáadni. De akik igazán szeretik egymást, azokat nem lehet szétszakítani. Béla megszőktette a leányt. Jól tette. Miért nem adták oda neki?

Könyben uszó zavaros szemeivel reám tekintett az öreg asszony, mintha várná, hogy én is erősítem, milyen jól tette Béla, hogy megszőktette a leányt.

Hallgatásomat bizonyára beleegyezésnek vette szegény asszony, mert helyeslőleg bólingatott a fejével:

— Ugy-e, hogy nem tehetett mást? A rossz emberek szidták érte, hogy minek házasodik, aki maga sem tud megélni. Meg tudtak volna, csak az asszony szülei lettek volna másfomák. De azok nem bánták, akármit csinálnak, éljenek, ahogy birnak. Nem mondom, hogy néha-néha nem vetettek oda nekik valamit, csak hogy az mind hamar elfogyott s nem segített rajtuk. Szegény Bélának nem volt szerencséje. Hiába járt hivatal után. A főszolgabírószágért is itattuk, etettük a vármegyei urakat, mégsem lett belőle semmi. A vacsoránkat megették, a borunkat megitták, a ferblin is elnyertek egy-egy kis pénzt Bélától, mégsem választották meg. Azt mondták, nem arra való. Persze hogy nem a szemébe, hanem csak a háta mögött. Nem arravaló!

Az öreg asszonynak nem fért a fejébe, hogy mondhatták, hogy az ő fia nem arravaló. Hát annak a hajdani kasznárnak a fia, akit megválasztottak, inkább arravaló? Holott az ő fia törzsökös úri nemzetségből származott, olyanból, amelyikből alispánok, diétai követek is kerültek a régi jó időben. Hogy kissé megcsappantak vagyonban, az igaz, de hát mégis csak úri nemzetség.

Nem adnak azonban arra ma már semmit. Az emberek nagyon szívtelenek lettek. Szegény Bélát nem tudta megbecsülni senki. Még a saját felesége sem. Az is szemére hányta, hogy miért ragadta magával ilyen nyomoruságos sorsba. Persze, hogy pompázni, mulatni, cifra ruhákban járni, fürdőket látogatni jobban tetszett volna. De ki tehet az isten rendelése ellen?

Az öreg asszony meghajtotta fejét. Neki az isten rendelése volt. És semmikép sem bírta megérteni, hogy az a fiatal asszony miért nem szerette jobban az urát panasz nélkül, túrva, amit az isten reájok kimért.

Lám Béla túrta. Nem panaszkodott az áldott jó ember. Olyan vig, olyan tréfás, jókedvű volt mindig. »Ne busuljunk édes feleségem«, — szokta mondogatni s átölelte a derekát, meg is forgatta egy kicsit, ha nagyon jó kedve volt.

Pedig neki is lett volna oka panaszkodni. Ipa czudarul viselte magát, megtagadott minden segítséget. Aztán jött a többi baj. A fiatal asszony elbetegedett, be kellett vinni a városba, hogy a doktorok ott legyenek mellette kéznél. Valami rokonhoz szállították, mert Béla nem költözködhetett be vele, annak szegénynek ide kint kellett maradni. Postamester lett az istenadta. Az apósa nem tudott neki külön hivatalt szerezni. Azzal szúrta ki a szemét, hogy: kaparj kurta, neked is lesz. Még gorombáskodott is vele, fenyegetőzött, hogy így meg úgy, ha

valami baj lesz, ha valami pénz elvesz a kezén, hát irgalmatlanul becsukhatja.

Az öreg asszonynak könytől ázott, sápadt, barázdás arcza egészen kipirult s hangja elfult. Az ő fiával bántak így! Az ő kedves fiával!

— Szegény Béla ott kuporgott minden nap a szűk posta-szobácskában. Még a feleségét sem látogathatta meg, csak este, ha már a postát bezárta s reggelre vissza kellett jönnie a városból, mert nyolcz órakor már ki kellett nyitni azt az istenverte postát, mintha a világ fölfordulna amiatt, ha az emberek egy napig nem kapják meg az ujságukat vagy a levelöket. Szegény Bélának ez lett a veszedelme is. A szive ölte meg. Zimankós, hideg deczemberi este volt, mikor egyszer elindult a városba. Kocsit nem kapott, mert mindenki sajnálta a lovát ilyen czudar időben elereszteni; hát gyalog ment szegény fiam. Hiába mondtam neki: ne menj, édes gyeregem, ebben a förtelmes időben. De ő csak elment. Meghasadt volna a szive, ha Évikét nem láthatja.

Az öreg asszonynak magának is majd meghasadt a szive, amint most azt nekem elbeszélte:

— Már teljes sötétség volt, mikor elindult. Soha sem fogom elfelejteni. Oly szeliden nézett a szemem közé, mint mikor kis gyerek korában valamit kérni akart; de nem szólt. Én azonban kitaláltam. Öt forintom volt, azt odaadtam neki: »Ne, édes fiam, fogjad«. Nem volt több pénzem s a vőmtől nem akartam kérni, mert tudtam, hogy nem szívesen ad s csak pár nap előtt pirongatott, hogy minek dugdosom pénzzel azt a Bélát, éljen meg, ahogy tud, a maga kenyerén. De én azt gondoltam magamban: istenem, hiszen a beteg feleségéhez megy, hátha valami örömet akar neki szerezni? Megcsókolta a kezemet háromszor is egymásután.

— Az isten áldja meg, édes anyám.

Még egy sált csavargattam a nyaka körül, hogy az a hideg fagyos szél át ne járja. Aztán elment. Csak reggel jött vissza. De milyen állapotban! Sápadtan, kimeredt szemekkel, tántorogva.

— Az istenért, mi bajod? — kérdeztem.

Nem szólt egyebet, csak a szívére mutatott:

— Itt fáj, anyám.

Azóta kezdett betegeskedni a lelkem édes fiam. Soha sem lett többé jobban, csak mindig rosszabbul, hétről hétre, hónapról hónapra. Nem használt semmi orvosság. Csak egyre fogyott, sorvadott szegény. És mindig fázott. Azóta mindig fázott. A szép, meleg tavaszi napon is rá kellett adni a köpönyegét. Ugy ült ki a tornácra. S mindnyájan zaklatták szegényt, a testvérei, a vőm, hogy ne hagyja úgy el magát, ne lustálkodjék. Csak én, a szegény édes anyja, én ápolgattam. A feleségének beültünk a városba, de az feléje sem jött. Hagyják őt békében, azt üzente vissza, ő is beteg s hazautazott a szüleihez. Kibékült velök s megírta az urának kemény, rideg szavakkal, hogy nem akarja többé látni.

Az öreg asszony szemeiből sűrűn peregtek alá a könnyek. — Valamennyi gyermekem közt a legkedvesebb volt, olyan gyöngéd, olyan jó, csupa szeretet. Hogy tudhatta az az asszony így elhagyni betegségében? Mikor ezt a halálos baját is csak érte kapta! S mikor még most is róla álmodozott szüntelen. Meg is hagyta, hogy mondjuk meg neki, ha meghal, tegyen Évike legalább egy szál virágot a sírára.

Az öreg asszony annyira elérzékenyült, hogy nem tudott tovább beszélni; a fuldokló zokogás elfojtotta szavát. Akkor jött be a veje, aki boszusan rázta a fejét s kivezette az öreg asszonyt a másik szobába. Aztán mikor visszafordult, oda jött hozzám:

— A fiáról beszélt már megint, ugy-e? — szólt haragosan összeránczolva szemöldökeit. — A fiáról, akit

ugy sirat és gyászol, ahogy tudom nem siratna meg minket, pedig mi tartjuk, mi ápoljuk öreg napjaiban, mert az a haszontalan korhely fia mindenéből kifosztotta. Addig hízelt neki, míg csak az utolsó kis pénzecskéjét is ki nem csalta, amit aztán eldorbézolt, elkártyázott, elmulatott. Mikor aztán már mindennek a nyakára hágott, elsőként egy gazdag családból való leányt, mert tisztességes úton nem kapta volna meg. A vérem forr, ha erre a nyomorult gondolkodik, akinek egész élete csupa léhaság és hitványság volt s akit úgy bálványozott a szegény együgyű édes anyja és úgy bolondultak érte a nők. Nem képezed, hogy milyen fényes partikat utasított el érte az a szép, fiatal leány s mily vakon követie a nyomorúságba ezt a semmiházi naplopót.

A harag villogott ki Feri barátom szemeiből. A visszaemlékezés egészen más érzéseket támasztott föl benne, mint az öreg asszonyban.

— Milyen sanyaru napokat élt át az a szegény fiatal asszony, míg ez az ember, amint egy kis pénzhez jutott, eldinomdánomozta azt mindjárt korhely czimborák társaságában. Mikor aztán a pénz elfogyott, a tivornyázó pajtasóktól s ledér nőktől visszanyavalygott az én drágalátos sógorom a feleségéhez, nyalta, falta: »Oh édes, ugy szeretlek!« Mig csak pénz nem érkezett megint az apóstól. Akkor újra vig élet lett, heje-huja. Csakhogy az öreg hamar meguntta azt, hogy ezt az ingyenélőt tartsa. Kijelentette, hogy nem ad többet egy fillért sem. Jól tette.

Feri reám tekintett, ép úgy mint az imént az öreg asszony. Ugy látszott, hogy szavainak helyeslését várja.

— Talán nem jól tette? A nyomorúság észére térítette volna azt a léha embert s nem álmodozott volna főszolgabíróaságról meg alispánságról, mikor azt a kis postamesteri hivatalt sem tudta rendesen betölteni, amit végre az apósa szerzett neki. Azt is a felesége végezte, míg el nem betegesedett; ő maga ivott azalatt. Mennél nyomorúságosabb lett az élete, annál jobban elaljasodott. Most már nem a pezsgő, hanem a pálinka járta. Hát nem kellett az asszonynak végre megutálnia ezt az embert, aki tántorogva, részegen jött haza s akkor aztán ölelgetni, csókolgatni akarta a feleségét?

Feri megállt egy pillanatig, mintha habozna, mondja-e tovább? Aztán mégis csak tovább mondta:

— Oh, édes barátom, milyen az anyai szív! Milyen az anyai szem! Micsoda csodás világításban látja egy hitvány embernek az életét, aki neki drága mártír, a szeretet mártírja s akinek még halálában is a szeretet ragyogását látja. Meghalt, mert megölte a sok ivás. Ez az igazság, a meztelen szomorú igazság. Az a hideg, decemberi éjszaka, amikor bement a városba, mert pityókös fővel, erőnek erejével a feleségét akarta látni, undok, visszataszító emlék. Megrémülve riadt föl a szegény beteg asszony, mikor késő éjjel részegen, tántorogva, a pálinkától büzősen lépett oda ágyához a férj.

— Mit akarsz? — sikoltott az asszony.

— Szeretlek, — dadogott a részeg ember.

S mikor a felesége eltaszította, siránkozva kérte a szerencsétlen ember, hogy legalább adjon egy pár forintot, ha már nem szereti.

— Ott van, vidd el, — szólt az asszony s rá mutatott tárczájára, melyben benne volt összes pénze: három forint és egynéhány krajczár.

Tompán, szomorúan folytatta Feri:

— Ez volt Bélának utolsó találkozása a feleségével. Onnan egyenesen a kocsmába ment s csak reggel vetődött haza. Fuvarosok hozták haza, akik az ut szélén találták a fagyos földön ülve, félig meggémberedve. Ez annak a decemberi éjszakának az igazi története, ami hosszú sorvadás után a sirba vitte.

A luczernásban.

*Most legutólszor odahaza járva,
Rád se ösmertem, szép temető;
Te ifjú s te örök álmok tanyája,
Hát véled is így bán az ártó idő?*

*Leszántva ekével a régi hantok,
Kiásva lövestül a régi fák,
S akiknek az árnya szívemre lehajlott,
Hol vannak a bodzák, a galagonyák?*

*Anno harminczból egy sírkő áll még,
Mit ránk hagyott a nagy kolera;
Négyszáz holt álmán ma nincsen árnyék,
Csak égeti, tűzi a nap sugara.*

*Körül mező van, tüskés, borostás,
Itt-ott a tarló új sarja nő,
Sűrű sorokban luczerna-boglyák, —
Hol vagy te régi, szép temető!*

*De csak oda mentem, a sírhoz ültem
S eszembe jutottak a régi napok,
Ezer kék pille zsongott körültem
S az izzó márvány rám csillogott.*

*S egyszerre — mintha husz év elszállna
S nem változtunk vón' se te, se én,
Rám hajlik újra a bodzák árnya
S a régi álmom borul fölém.*

*Az vagyok újra, ki idejártam
Olvadni Heinét, az istentelent,
S míg lelkem forrt a kétség lázában,
Reám mosolygott az ég odafent.*

*Az ég felülről reám mosolygott
És a sok fejfa integetett;
Értsd meg szavunkat, csak az a boldog,
Ki halni se fél s ki élni szeret.*

*S mint ha templomban a kar megzendül
S egyszerre dalol ezer ajak.
Riadó ének tört ki szívemből:
Uram, dicsérlek s áldalak.*

*

*És észreveszem, szétnézve erre,
Hogy más is jár itt, nem csak magam,
Rakták a luczernát nagy szekerekre
Izzadt parasztok szorgalmasan.*

*A pap vigyázott jó gazda-szemmel,
Nehogy hibázzék a számadás,
S az én szívemből igaz érzelemmel
Kitört, kibuggyant ez a fohász:*

*Uram, te bölcs vagy, te a legjobb vagy,
Megadod jussát kinek-kinek;
Kövért luczernát adsz a papoknak
S az én szívemnek is adsz hitet.*

Inczédy László.

Krónika.

A csorda.

— szeptember 6.

A nagy Heine adta a francziáknak azt a barátságos tanácsot, hogy ha majd odahaza Németországban a kantianusok, fichteánusok meg hegelisták rendezik az ő belső ügyeiket s recscsenése, roppanása áthallszik a határon, akkor fogják kezükbe a puskájukat s meg ne mukkanjanak. Mert ahhoz a ribillióhoz képest, amit filozofusok csinálnak, megható pásztor-idill csak a francia forradalom.

A nagy Heine, ha megérte volna az 1870-iki hadjáratot az ő jóslatának teljesültét látta volna benne. Oda szölt volna a francziáknak: mért mukkantatok meg? Lám, elsült a metafizikusok puskája s durranásától jó időre nagyot hallotok. A francziák csakugyan nagyot hallanak huszonöt esztendő óta, de ami vesztőket okozta, mégsem a német metafizika volt. Ez a körültekintő, alapos asszonyosság nem állapodott meg Hegelnél, hanem folytatta szövőszékénél a munkát, poétai álmadozásba merült s miután a föld gyomrába beleokoskodta az istent, később onnan is most kiszillogizálta s kerek Németországban, ahol csak tudós ember megfordul, nincs isten, s a szegény száműzött világ ura kénytelen azokból a könyöradományokból élni, melyeket esztendőnkint egy-egy kátholikus nagygyűlés számára összeharácsol.

Az atheista zsidó-protestáns poéta szörnyűködve csapná össze a kezét a mai német istentelenség láttára. Hogy nincs isten, azt tudta, de hogy ennyire ne legyen, azt sohase hitte volna. De nemcsak isten nincs, hanem ember sincs. Metafizika asszonyosság egyet fordított az orsóján. Harmincz esztendőn keresztül letagadta a csillagot az égről, a földet a talpa alól: semmi sincs, minden csak látszat, egyedül ember van, az értelmes Én, melynek működése teremti maga körül a jelenségek e világát. Most meg van világ, van szilárd matéria, vannak törvények, melyek szerint a matéria működik, de nincs Én. Van egy tömeg mozgó és okoskodó matéria, mely emberiségnek nevezhető, ennek van szervezete, melynek alapján társadalomnak nevezik, de nincs ember, nincs Én s ami hozzá hasonlít, nem is érdemi meg, hogy számba vétessék. A szépirodalom, mely a specifikus Énnel foglalkozik, egyre csak azt mutatja ki, hogy milyen szánalmas, nyomorúságos patológus tünet ez, milyen romlandó matéria, milyen nevetséges üresség. A Hauptmannok, a Sudermannok, a Hermann Bahrok s a sok névtelen titán a nagy általánosságok, a természeti törvények keretében csak mozgó, elmosódó és elvesző árnyékképpen látják az embert. Az egyik rabja a gyomrának, a másik rabja az idegeinek, a harmadik a pervers szerelmi hajlamoknak. Utálatos, megvetendő izom- és ideg komplexum az, amit nagy gögösen isten képmásának tartottak s az isteni szikra, az értelem sem egyéb, mint matériáknak erjedése. Az élet pedig az anyagbomlás folyamata.

A nagy Heine gyenge filozofus volt, mindenik sorát rég megczáfolta az okosabb szaktudomány. Manapság pedig egészen világos, hogy tulbecsülte a német filozófiának kihatását a politikai világtörténelemre. Pókhálós-külön világ a spekuláció meg töprengés a lét problémáin és a világ értelmezésén, amikhez semmi köze Bismarcknak, meg Moltkénak, de mindannyiszor, valamikor a laikus poéta belekontárkodott a czéhbéli tudósok munkájába, a poéta intuíciója legyűrte a tudós alaposságát s fantasztikus, együgyű ötleteivel rátévedt az igazságra, melyet a rendszeres kutatás rendszeresen félreismert. Valóban, a metafizikai szisztemák politikai faktorok voltak mindig s a mai Németország isten- és embertagadó mechanisztikus felfogása az alapja annak a bekövetkezendő nagy takarításnak, melynek a porát egész Európa, de különösen a szomszéd Franciaország fogja nyelni. Tartsa készen a puskáját és ne mukkanjon! Föltámad Thor az ő mennydörgős kalapácsával és beledöngöl az ósdi alkotmányba, mely nem felel meg többé az uralkodó filozófiai felfogásnak. Bizony a német drámaírók, regényírók alaposan argumentálnak az új evangéliom mellett, melyet a törvényhozás felforgatás néven ismer. A sok teoriából egy praktikus tény válik: a szocializmus nivelláló törekvése nem respektálhatja az egyént, mert egyén nincsen. Csak tömegek vannak, pantheisztikus étvágygyal sujtottak, materialista étlapok követelésével szaturálva s a tömegésznék lusta csökönyösségével ragaszkodva életéhez, mely egyebet se nyújt, mint amit kíván: az éhség csillapítását, a szomjúság oltását s a szerelemnek a mindenható faj fenntartására való szabadságát.

Ez az a csorda, mely belerikoltott a megható nagy-szerű ünnepségbe, melynek ünnepi szónoka az egyetlen egyén nagy Németországban: a császár, az Én, mely a trónra száműzve, onnan polemizál az ellenkező filozófiával. A németeknél minden transcendentális, a császáruk is az, annak tudja is magát. Ő a növekedő kollektivismussal szemben az Én princípiuma, melyen csatládja, hazája dicsőséges multja épült s a maga erejének kifejtése mellett görcsösen iparkodik e princípiumot életben tartani a jelenben s belevinni a jövőbe, folytonosságképen a multtal. A tiszta politika szempontjából tapintatlan sőt veszedelmes is a jubileum, melyet most ülnek, a diadalkiáltás az erős legyőzött füle hallatára, a szivtelen kéjtelenség a mult dicsőségében, mely fogcsikorgatást szül a határon túl, ahol soha nem kontemplált hadgyakorlatokat rendeznek most. De a politikai szempontot legyőzi a filozófia, ezt az egetverő ünnepet meg kell ülni, mert az egyetlen mód a rohanó csorda megállítására a világhistoria tanítása: ime, lássátok, mily dicsőséges életünk volt eddig, ennél többet senki sem ad. S a németek császára kitűnően tudja a világtörténelmet s minden zászlószentelésen elmond belőle egy-egy caputot.

Ki venné zokon tőle felbőszülését, mikor a legszebb caputba, melyet a legjobban tudott s mely a legmeggyőzőbb, mivel egészen közel időről szól, belemordul a vad csorda polemizáló hangja? Az a csorda, melyet azelőtt őt esztendővel fölismert magához való princípiumnak s mely-

nek filozófus császárhoz méltóan az élére akart állni, úgy akarta vinni az uton, mely az ő útja volt? Akkoriban sokat elmélkedtek a fiatal császár optimista doktrínáin, mely meg akarta alapítani a szocialista államot Hohenzollernnel az élén. De az a vad principium berzenkedett s rendszeres alapossággal tiltakozott ez ellen a contradictio in adjecto ellen. A szocialistáktól elfordulván, a polgárságban kereste a támaszt. De istenem — a polgárság az a pad, mely alá két szék között szokott esni az, aki rá akar ülni. A polgárság nem erő, hanem — magyar tudományos kifejezéssel élve — az a sempont, melyben az erők kölcsönösen paralizálják egymást. Ma sem, valamint soha sem volt pozitív, önálló életbeli faktor, hanem mindig az a majom, mely riadtan szökik a fára, s onnan nézi az oroszán és a kigyó birkozását. A polgárság, ez a szükséges, sőt nélkülözhetetlen takarítónéja az életnek, arra való csak, hogy az ujságból értesüljön, mi lesz vele s respektálja a törvényt, melyet az erősebbik fél ereje legálitásánál fogva rászab.

Ne tessék elmosolyodni, hogy a német császár ötlet-szerűnek látszó tóosztjának ekkora feneket keritek. Valóban gradatim, fokról-fokra kipróbálva teoriáit, jutott ő minden császároknak ultimo racziójához: a gárdájához meg az ágyuihoz. Mosolyoghattunk mindenik tóosztján a nagy tóosztónak, vállat vonhattunk mondásai szertelenségén, de ez az utolsó mondás nemcsak szertelen, hanem okos is. Figyeljenek jól, a sok meditációnak van immár konklúziója, egy konklúzió, mely annál praktikusabb, mivel a másik principium is arra jutott és e szerint rendezkedik be. Sokkal könnyebb logikával s kevesebb tapasztalattal mondotta már Lassalle, a szocialistáknak ez a lángeszű rhetora, hogy a hatalom meg a jog azonos fogalmak, s azé a jog, aki erősebb. A nagy szocialista agitátornak szegényes szatócs-fogalmak voltak arról, miként kell a szocialista eszméket megvalósítani, de magával az eszmével tisztában volt — azzal is, hogy világraszóló összemérése az erőknek kikerülhetetlen. Ha a németek császára most a kardjára üt s a gárdáját hívja glédába, az arra vall, hogy a filozófiai okoskodás, melyről Heine laikus fantáziával álmodozott, immár bogot kötött a fonálára s most már hozzálátnak a rendezkedéshez. Meg ne mukkanjon senki, mikor az új germán istenek argumentálnak majd egymással. A tettnek anyja a tiszta gondolat, ez pedig mintha már megszületett volna. Nem törődik majd senki azzal, hogy van-e isten, vagy nincs, isten nevében és annak ellenében szervezkednek a hadak s akármelyik győz, a győzelem legyőzöttség lesz, mely elveszi az utódoknak a jubiláló kedvét.

Nem jól teszik, ha mosolyognak az ilyen apróságokon, amilyen Vilmos császár csodálatos tóosztja volt. A világ egyet fordult: csak nagy dolgokban van nevetni való, a modern élet rettenetes komolysága az apróságokban nyilatkozik meg.

Kóbor Tamás.

Titokzatos ígét...

— Lermontov —

Titokzatos ígét	S vad lázu rajongás
Hall olykor a lelked	Rontó babonája...
S az ige hatalma	Nem végyül ez ige
Immár meg is ejtett.	Vigság zshivajába.
Örült epedésnek	De templomi csöndben,
Igézte benne	Vagy vad csatazajban
S viziontlátás' üdve	Lelkedbe lopózik
S végbucsu keserve.	S hallod szakadatlan.

S hiába az áldás,
Az ima hiába...
S rohansz a csatából
Az ige nyomába...

Telekes Béla.

SAISON.

Tables.

Édes Emma,

Nagy kedvem volna ezt a levelet úgy kezdeni, hogy: *Nagyságos Asszonyom* — már csak lágyszivűségből is, hogy egy kis bogáncsot-kórót juttassak azoknak a polgártársaimnak, akik az ő elmésségük dömöczki pengéjét a mi írásaink megbotránkozása kövén koptatják, a Nagyságos Asszonyomhoz intézett leveleken. Édes Emma, maga tudja a legjobban, hogy én magát még ifjuságom virágában sem neveztem soha semmikor Nagyságos Asszonynak. Ám ez csak az én különszerencsém, a mi jó barátságunk, amely elengedi a formásokat. De nem látom át, mi abban a rossz, ha kevésbbé szerencsés emberek megmaradnak a társaság megkövetelte formák mellett, s akit az életben is kötelesek annak nevezni, a levelekben is Nagyságos Asszonynak szólítják. Hogy a megszólítás e formája a hülyeségek hülyesége és szánalmas váltott gyereke annak a mi idegen-gyűlöletünknek, amely visszarettenvén a francziából átvett s nálunk már meghonosodni kezdett egyszerű, praktikus és használható *asszonyomtól*, szörnyen nagyra van az östuráni *nagyságos asszonnyal*, amivel, köztünk maradjon, csak a *gnädige Frau* plántálta át magyarra — azt magam is tudom, hiszem és vallom. De nem hiszem, hogy a levélforma közvetlen és bensőséges hangja az irodalomnak ártalmára volna, — s akik egypár ilyen levelet irtunk, nem fogjuk letagadni őket, pusztán mert egynémely törekvő ifju kollégánk szintén fölfedezte az ő Nagyságos Asszonyát, s azt a lelki szükségét, hogy ő nagyságával a nyilvánosság előtt levelezzen. Ezek az ifjak ugyanazok, akik pár esztendő előtt egyszerre átlátták, hogy nekik okvetetlenül huszár-históriákat kell írniok, de két évvel később mindannyian egy Kató nevű könnyelmű leányzóhoz irtak verseket s átkozták a doktor urat, aki Gleichenbergbe, Görbersdorfba vagy Gasteinba küldi őket; akik ma meghalnak, ha gentry-novellát nem írhatnak s amióta észrevették, hogy Ambrus Zoltán első személyben írva, vállal felelősséget az ítéleteiért, ők is a személyük hozzá-

fűzésével adnak súlyt és tekintélyt a bírálataiknak. S ami legvégül engem illet, egypár imbeczillis honfű kedvéért nem mondom le erről a kényelmes módról, amelyen olykor, elég ritkán, elbeszélgethetek magával, ha távol van innen, s faczér istennőkkel egy sorban nem kell gazdagitanom az Apró Hirdetéseket. Aki nem kíváncsi, ne olvassa.

Hát igen, édes Emma, reméllem, ez a levelem még ott éri valahol Bozen vidékén, ahol virágok és tehenek közt azt kiabálja, hogy: tullió! s azt hiszi, hogy ennek következtében mindenki tirolai bennszülöttnek tekinti. Én pedig itt fekszem ágyban, párnák közt; rövid időközökben azt mondom, hogy: kuhh, kuhh, chrr, prr... és azt hiszem, hogy meghalok. Oly beteg vagyok, oly beteg!

A betegség elérzékenyít s mikor a láz pántokba veri a fejemet, a homlokom valóságos nosztalgiával vágyakozik az ön puha keze után. Mikor égő szemem előtt, mint a Wagner-operák kárpítja, kettéfut a fal, s üveges pillantásom belemered a delirium végtelen perspektívájába, a káprázatai barna fátyolán egy-egy pillanatra megjelenik egy színes, világos árnyék, nevető blúz és virágos kalap — tudja ugy, mint mikor a veranda ponyváján a levelek árnyéka valósággal zöld, vagy mint azok a *dissolving views*, azok a szép ködfátyolképek, amiket, ha jól emlékszem, a Fatinitza című operettből ismer. Ó, és mikor érzem, mint sülyed alattam az ágy, a padló, a föld, lejjebb, mindig lejjebb, ahol tárnák sötétje borul fölem, levegő híja szorítja a mellemet, s megcsap a föld mélyében sustorgó láva száraz forrósága; e kut mélységeiből föltekintve, mint egy végtelen tubus végén egy kék darab tirolai eget látok, tenyérynyi sötétzöld pástot, s rajta, mintha megfordított színházi szemtűveggel nézném, egy iczi-piczi valakit, karcsut és rózsaszínűt, mint a jáczint virágja — ne nevéssen, ez is maga, a nevetését is halom, amint tulcsengi a nyájak kolompját s az utszéli fehér kápolna sipító kis lélekharangját, amely bizonyára nekem szól... S ahogy egy kicsit összezsíptetem a szememet, mint ahogy ilyenkor meglátni a nap sugarait, úgy látom felém sugározni a szeme pillantását — ragyogó kék finom selyemszálak, amik drága hálává bogozódnak a testem körül, s himbálódzva, érzem, mint emelkedem ismét a magasba... Lehetetlen, hogy ön ilyenkor akármilyen messze van is, a keze fején egyszerre valami forróságot ne érezne, mintha egy lázas ajak tapadt volna hozzá — az én vagyok, az én vagyok...

Ismétlem, édes Emma, a betegség tesz ilyen érzélgőssé, s nagyon szívtelen volna, ha az áradozásaimat kinevetné. Aztán meg most, amikor tudtán kívül közel volt hozzá, hogy elveszítsen, jó lesz számot vetnie magával, nem jelentek-e a számára olyan értéket, amit kár könnyelműen elvetnie magától? Látta, tudom, van aki önt szereti s akit ön viszont szeret — sérteném, ha külön hangsúlyoznám, hogy ez a valaki az ön közönségesen tisztelt férje. Van — s ez körülbelül az egész művelt és műveletlen emberiség, — aki az ön szépsége és szeretetreméltósága folytán boldog, hogy az ön kortársa lehet. De nem hiszem, hogy akadna még egy, aki, mint én, az ön kis hibáit imádná, az ön elragadó gyengéinek sze-

gődne lovagjává, s mindezekért beérné azzal, hogy olykor, sátoros-ünnepeken, megcsókolhatja a kisujja körmőcskéjét. Igen, bármennyire sérti önt, ezt a pontot nem mellőzhettem. Elvégre én vagyok az a jóbarát s nem több, mint jóbarát, akinek az egzisztenciájában annyi francia novella-mondó kételkedett, s ha engemet, egyetlen példányt is letagadnak, vagy rossz bánásmód következtében elpusztulok, elvesz az az egyetlen igaz ember is, aki e bűnös világot a Sodoma és Gomorrha sorsától megmentené. Valóban, a mi barátságunk ártatlan, mint a czukorvíz: önnek nem árt, s nekem bizony isten nem használ. S ha beteg vagyok, a maga betege vagyok!

Nem, ne ijedjen meg, ez csak amolyan szóbeszéd. Amilyen szívtelen, bizonyára kitalálta már, hogy az én szenvedő állapotomat nem maga okozta, hanem az a bizonyos hajnali óra, mikor az ön anyai tanácsait meg nem szívelve, fölöttő nélkül kószáltam a Dunasoron. Sőt a maga éles szeme már azt is észrevehette, hogy az egész história nem egyéb egy közönséges és prózai náthánál, amelynek negyedfokos lázát csak az íróember tetszélgeése nagyította velem deliriummá. S hogy éppen erről van szó, elárulom önnek a mi czéhünk legféltettebb titkát: nekünk a legfőbb ambíciónk valami szép halálos betegség. Egészséges poéta: *contradictio in adjecto*. Szeretünk betegek lenni, akarunk betegek lenni, s erre való évezre-des törekvésünk meg is állapodott a nyavalyának két szép és fölöttébb rokonszenves formájában. Az egyik a fiatalok betegsége: a *tuberkulózis*, amely a harminczon innen pusztítja el az embert. A másik, a férfiasabb, több szenvedéssel és több változatossággal járó: a hátgerinczsorvadás, *tabes dorsalis*, amely orvosi könyvek tanítása szerint a harminczon túl látogatja meg a halandót. A fiatal írók becsvágya az első forma körül forog; követendő példának ott látják maguk előtt a Hauff, a Schiller, a Millevoje s a Reviczky szimpátikus alakjait — ah, elfogyni gyorsan, észrevétlen, reményes mosolylyal, fehér foggal, biboros ajakkal, a lélekzetünkkel lehelni ki a lelkünket, mint a tavasz virága... ez költőibb halál, mint teszem a czukorbetegség, s nem csuda, hogyha vérmes optimizmusunkban a legkisebb nátha is ennek a reményét kelti föl bennünk!... Mikor azonban túl értünk a végzetes harminczon, akkor többé nem igyekszünk köhögni (hasztalan is volna), csak a pulzusunkat vigyázzuk, nem ver-e többet a normális nyolczvannál, mert ez már a *tabes*nek is egyik előfutója. Ellenben fáradtságot igyekszünk fölfedezni a lábunkban, s a derekunkat kémleljük, nincs-e körülötte olyan övedző érzésünk, mintha Kopácsy-övbe szorították volna. (Maga ezeket az öveket nem ismeri, pedig elég csinosak, s a pesti guvernántokat és szobalányokat valóságos szilfidekké préseli. Csakhogy tulságosan olcsók, tavasszal a darabja egy forint volt, most már csak hetven krajczár.) A jóbarátainknak arról panaszkodunk, hogy a lépcsőt nem bírja a térdünk, s a szemünk héja mintha megbénult volna... S látjuk magunkat, mint a nagy Heinét, krisztusivá átszellemült ábrázattal, félig hunyt szemmel, két bottal vonszolva magunkat az utcán, amint az asszonyok édes szájalommal fordulnak utánunk,

s pírulva érzik, hogy ez voltaképpen az ő bűnük. Igaz ugyan, s a kis Purjesz professzor kitűnő könyvében akárki megolvashatja, hogy a tabeshez az asszonyoknak nincs több köze, mint teszem a virágok kelyhének a felhőszakadáshoz — de mi azért már rég kikerestük a milói Vénusznak azt a gipsz-másolatát, amely előtt, mint a márvány-eredetije előtt a nagy Heine, egy verőfényes délelőtt sirva fogunk elalélni... Ismerek egy genialis embert, aki még egy pár év előtt mellbeteg volt, de most már teljes erejével a gerinczsorvadásra vetette magát, s a térdét már sikerült annyira idomitania, hogy közepes ütésekre a lábására nem billen előre. Aminek a leküzdéséhez nem csekély energia szükséges, és én csak most értem azokat a középkori hősokeket, akik magukat halottaknak tetetvén, mozdulat és szisszenés nélkül túrték tenyerükön a paraszat és körmük alatt a vasszeget.

Édes Emma, látom, hogy rosszul van, s olyan kelemetlenül könnyűnek érzi a karját, mint az ideges ember, akinek egy operáció részleteit mesélik el. Épp ezért nem részletezem a legújabb ideált, amely a szegény Maupassant s a szánnivaló Nietzsche esete óta sok kitűnő novellaíró lelkét foglalkoztatja. Ez az ideál az agylágyulás, *paralízis* — Vörösmarty Mihály, Tóth Kálmán, Kemény Zsigmond... mily fenséges szép alakok! De ez a betegség sohasem válhat olyan népszerűvé, mint az elébb említettek, mert megvan az az örvénye, hogy e genilitással járulékos butaság az embert egy sorba keríti azokkal, akik eredendő butaságban leledzenek, s nem is hinné, milyen szép számban lelelésznek az irodalom mezején. Ők a legboldogabb írók, mert övéké a mennyek országa.

Isten önnel, édes Emma. Nagyon kedves volna, ha rázánnák magukat, hogy pour la bonne bouche egy pár kilométerrel tulmenjenek az olasz határon. Ugy lehet, egy szép szeptemberi reggel a Rabok Utján találkozni valakivel, aki nem lesz más, mint az ön holtig hű rabja

Ignotus.

Ahelyett, hogy a házasságnak tudnának be minden hihát, okosabb volna a házas embereket velők okolni.

Feuille.

Oly szellem, mely csöppet sem nyugtalan, boszant, vagy untat.

Matole France.

Az irodalomban a legkegyetlenebb ítélet a feledés.

Sainte-Bende.

A mint a mult históriává válik, a jelen elveszti szem elől.

Vallour.

Aki a haláltól fél, elvesztette az életet.

Sokszor a halott még meleg és akik túléltek, már kihűltek.

Magdolna.

Irta: ERNEST DAUDET.

— Nos, min tépelődöl Magdolna? Miért nem eszel?

— Köszönöm mamát, már jóllaktam.

— Jóllaktál, — már? Nem jól tetted leányom; gondold meg, hogy nem mindennap lesz fácánpecsenye a tányérodban.

E szavak után, melyek erős vidéki akcentussal hangzottak el Bonafous asszonyság, az én jobboldali szomszédom ajkairól, a nevezett derekasan beleharapott a kétkézre fogott pecsenyébe, úgy, hogy fogai csipkemódra áttetszettek a remegő aszpikon.

— Soha, de soha ilyen jót még nem ettem, mondá teli szájjal. Aztán bizalmasan felém fordulva és leányára mutatva, megszólit:

— Ugyan kérem, beszélje rá, hogy egyék ebből a felséges pecsenyéből; Önre, mint zsrnalisztára, csak fog talán hallgatni.

Ránéztem jobboldali szomszédomra, nem annyira azért, hogy anyjának engedelmeskedjem, mint inkább azért, hogy megkezdhessem vele a beszélgetést. De halvány és szomorú arcza, melyen megvető mosoly játszadozott, oly határozott közönyt fejezett ki az öreg asszony kitörő lelkesedése felett, hogy jobbnak véltem hallgatni és csak jelekkel fejezni ki sajnálatomat esetleges biztatásomnak reménytelen voltán.

— Bolond leány! mormogá bosszankodva s vállvonogatva az asszony.

Ez volt az egész felelete. Ő pedig tovább evett rezignálva, de határozottan, méltóságteljesen és szemhunyorgatás nélkül. A lakoma, amelyet Chérisy bankár a bucsu alkalmából villájában adott, javában folyt. A hullámmosta park szélén sátor alatt felállított asztalnál ötven vendég ült: művészek, férfiak és nők, akik a házigazda szeretetreméltó meghívására nyár derekán eljöttek ide, hogy a zenés misénél közreműködjenek; eljöttek továbbá a mamák s a nővérek is. Így kerültem a szürkehaju, barnás és redősarczu Bonafous asszonyság és leánya, Magdolna közé; aki a konzervatorium operai osztályának növendéke, — szép, magas, barna leány volt, finom arcvonásokkal, elegáns allűrökkel, akinek tiszta hangja a vallásos szertartás alatt mindnyájunkban csodálatot keltett.

A meleg napfénynél, melynek erejét a fák árnya enyhítette, szemképráztatólag ragyogott a himzett asztalterítő fehérsége. A reszkető fény ott libegett és játszadozott az ezüst evőeszközökön s a kristálypalaczkokon s melegséget adva a bordeauxi bor sötétes s a rajnai bor arany színének. A süteményes tálczák s a gyümölcs piramisok között rózsák voltak elszórva, melyeknek illata gyakran összevegyült az ételek szagával. A finom porcellán tányérokon megcsendülő kések, villák zajának enyhítéseként szolgált a mindenfelől megindult társalgás összefolyó lármája. Az egyik asztalvegről a másik felé beszélgettek. A tréfák megindultak vigsgát teremtve, nevetést okozva, mely csak azért csillapult el egy időre, hogy utána a felhevült kedélyek örömrésztében még tartósabbá váljék.

A nagy vigasságban csupán Bonafous Magdolna nem vett részt, aki egészen elmerült gondolataiba. Szemei nem láttak semmit abból, amire tekintettek. Ez a mély, szomorú tekintet olyasvalamit látszott keresni, ami nagyon nagy messzeségben, a bizonytalan álmok ködében van elrejtve, a melybe az ideális lelkek oly könnyen tévednek, játszi módon válva meg a való élet zajától.

Tízszor is megkísértettem, hogy szóra bírjam. De magaviselete oly kevés bátorítást nyújtott a kísérletekre, hogy elhaltattam s csöndesen gyönyörködtem fiatal szép

arcában, fekete selymes hajában és szoborszerű természetén, melynek körvonalait a kék vászonruha előnyösen kiemelte.

Egyszerre álmátagszemeiben felcsillogott egy mosoly, mintha a képzeletbeli képek helyébe a határozottabb való lépett volna. Ez a mosoly jóakaró gúnyt és édes szájalmat fejezett ki. Kíváncsi voltam, hogy mi volt oka e hirtelen felderülésnek, körülnéztem, megláttam Bonafous asszonyt és mindent értettem.

Bonafous mama térdein, az asztalterítőről lefüggő kendőktől elrejtve, egy nagy újságpapiros volt kiterítve s ebbe csempészté be ügyesen a sülteket a tányérjáról, amit a körülhordásnál derekasan megrakott. Amikor aztán a provízió már nagyon felgyülemlett, szép lassan leszakított egy-egy darabot a nagy papirból, betakart egy-egy darabka elemózsiát s az apró csomagokat egymásután eltüntette zsebeibe. Szép számban lehetnek ezek a zsebek s mindegyikbe került valami: az egyikbe egy szárnyasnak a czombja, a másikba egy szelet rostbeouf; ide egy kis édesség, amoda egy kis sütemény; a zsebkendőbe gyümölcsök. Szóval a sardanapali ebédnek minden alkotó részéből került valami ezekbe a rögtönzött éléskamrákba — a szöszöket természetesen kivéve.

Magam is mosolyogtam e furcsa gazdálkodás látára. Magdolna arcát elfutotta a pir. Ideges és büszke hangon, nem törődve azzal, hogy meghallom-e vagy sem, odaszólt a mamájának:

— Mama, hadd már abba ezt a dolgot!

— Ugyan ne szólj, replikázott Bonafous mama; ennek az urnak a kivételével, aki bizonyára nem fog elárulni, senki sem látja, hogy mit csinállok. És meglásd, este három kiéhezett öcséd hogy fog megörülni ennek a sok nyálánságnak. És gondolja meg uram — szolt hozzám — hogy ezek a gyerekek sohase laknak jól tisztességesen — a szegény báránykák!... Te pedig, kisasszony leányom, ne játszd a Tündér Ilonát; te sem táplálkozol napfényből és harmatból...

Bonafous mama nem végezte be a mondanivalóját. A vendégek hirtelen felkeltek az asztal mellől s így az erkölcsi oktatás befejező része elveszett a lármában. Magdolna szintén felkelt, kipirulva, könyes szemekkel.

— Nagyon, de nagyon kicsike ok az, a miért felindul, kisasszony, mondtam neki halkán.

— A nagy büszkeségnek kicsiny ok is elég, felelte ő. Ugyan mit fog most ön rólunk gondolni?...

— Hogy a mamája nagyon jó mama, s hogy kisasszony, mint a művészek legnagyobb része, nehézségekkel küzd pályája kezdetén. De hát meddig tarthat ez még? Hiszen maholnap a megpróbáltatások véget érnek! Egy-néhány órája, hogy hallottam a templomban énekelni s biztos vagyok arról, hogy az ilyen tehetségtől a siker nem maradhat el.

— Köszönöm, uram, és bár teljesülne a jóslata.

E szavak minden hangsúlyozás nélkül folytak ajkairól, mialatt könnyedén meghajította homlokát a köszönet jeléül. Aztán eltűnt a tó felé vezető hársfa sorban. Követtem. Rendkívül érdekelt ez a különös leány észbontó szépségével és sphinxszerű magaviseletével.

*

A parthoz erősítve három vagy négy elegáns bárka himbálódzott a vizen, messziről feltűnve vörös bársonyos üléseikkel s fehér vászon sátraikkal.

Gyorsan beleugrottam az egyik bárkába s Magdolnának kezemet nyújtottam.

— Jöjjön kérem, mondtam neki. A séta megváltoztatja gondolatainak menetét s a friss szellő felszárítja könyeit.

A leány engedelmeskedett, s hallgatagon leült a hátsó ülésre. Leoldottam a láncot a parti gyűrűről, el-

tasztítottam a csónakot s néhány evezőcsapás után benn voltunk a tó közepén.

A naptól hevített s a lombos fák hűvösségtől enyhített levegő igen kellemes volt. A piros habok ezer meg ezer csillag fényét szórták. A tóparti buja növényzet árnyéka rezgett a víz színén, sötét szegélyként véve körül a tavat, melynek közepén egynéhány bizarr alaku felhő képe tükröződött vissza. Édes virágillatot s a távolban elvesző emberhangokat hordott felénk a szellő. Az imént elhagyott parton az emberek és tárgyak határozatlan körvonalokban látszottak csupán, körülövezve a vízpárák alkotta aranyszínű köddel.

Csak az egyik oldalról látszottak és hangzottak az élet jelei. Másutt, mindenütt, körülöttünk is minden elhagyott és csendes volt. A fasorok végén csak a zöld erdők a láthatáron: erdők, titokzatosak mint felettünk az ég, s alattunk a víz.

Bűbajos látvány volt. Egészen elmerültünk a csodálatában. Én szólanul eveztem; Magdolna, aki mozdulatlanul ült helyén, szintén hallgatott; kezét kinyújtotta a bárka szélén s ujjá hegyével a habokat szelte.

— Milyen gyönyörű itt minden, szólalt meg végre.

— Jobban érzi magát? kérdém tőle.

— Oh, igen, sokkal jobban. Valami kimondhatlan jóleső érzés vonult a szívembe.

Kissé szigorú arcza felengedett, az imént még fátyolozott szemeiből kicsillogott a szelidebb érzés fénye. Aztán folytatta:

— Soha sem fogom elfelejteni azt az érzést, amit ön ma nekem szerzett, sem azt, hogy egyedül önnek köszönhetem.

— Csak öntől függ, hogy az ilyen érzésekben gyakrabban legyen része. Páris környékén szintén vannak ily remek helyek, s hogyha ön barátja a kirándulásoknak, én nagyon szívesen szegődöm társnak.

— Egynéhány hét múlva nem mondom hogy nem; de amíg a próbaéneklés tart, nincs jogom pihenésre vagy szórakozásra.

— A próbaéneklés nem okozhat aggodalmat. Ha valaki úgy van megáldva tehetséggel mint ön, akkor biztosan célt ér.

— Ki tudja? A véletlen, a szerencse, a jóakarát oly nagy helyet foglalnak el az évenkénti vizsgáknál, s az igazság oly kevés!... Oh, ha nem sikerülne megnyernem az első díjat!

Lehangoltan hajtotta le fejét. A könnyek csendesen peregetek le arczáról:

— Meglesz az első díj, kisasszony; megkapja biztosan!

— Mennyi reményt fűznek az én sikeremhez!... Oly nagy a nyomoruság odahaza... Csak egy fényes szerződtetés segíthet ki a bajokból s ezt a szerződtetést csak az első díj elnyerése biztosíthatja.

Annyi kegyetlen aggodalom volt e szavakban kifejezve, hogy ahhoz az érdeklődéshez, melylyel Magdolna iránt viseltettem, hozzájárult a szájalom s a segítni akarás érzete, mely minden érző szívben támad a meg nem érdemelt szerencsétlenség láttára. Minden gondolkodás nélkül engedtem át magam ennek az érzésnek és meghatott hangon mondtam a leánynak:

— Mondja el kérem élete történetét. Higgye meg, hogy nem ildomtalan kíváncsiságból kérem erre, hanem mert őszintén segítségére akarok lenni.

Felemelte lehajtott fejét; rám tekintett s azután szeliden így szólt:

— Nagyon közönséges történet ez, uram. Atyám sok ideig énekes volt a toulousei székesegyházban. Addig, a míg csak anyámról és rólam kellett gondoskodnia, szerény jövedelme éppen elég volt arra, hogy tisztességesen

megéljük. De aztán egymásután három gyermek jött még s ezekkel a nélkülözés.

A jólét napjai után a szűkölködés napjai. De mivel-hogy atyám köztisztviselőben és közszeretben állott, s a székesegyház papjai minden lehető támogatásban és segítségben részesítették és anyám is jócskán keresett azzal, hogy diákoknak kosztot adott, sorsunk olyan volt, hogy úgy-ahogy bele lehetett nyugodni. Így éltünk volna tovább legalább azzal a kilátással, hogy mindennapra megvan a betevő falatunk, ha egy szép napon atyámnak egy barátja nem fedezi fel hangomat s a színpadra termettségemet.

— S nem is csalódott, jegyeztem meg én.

— Lássá, uram, a mi vidékünk azóta már annyi híres és gazdag énekest szolgáltatott a színházaknak, hogy ha valaki jó hallással és ízléssel egy operaáriát fűtyörészget, már azt hiszi magáról, hogy a világot jelentő deszkákra való. Ezt a jövőt kezdték szüleim is reményleni. Az igaz, hogy tizenhat éves koromban csodálatos tehetségem volt. Mindnyájan e véleményen voltak, mihelyt egyszer meghallottak, s városunk tanácsosai nemkülönben. Ezek aztán elhatározták, hogy az esetre, ha szüleim beadnának a párisi konzervatoriumba, tanulmányaim egész ideje alatt évenként tizenkétszáz franknyi ösztöndíjat kapnék a várostól. Tizenkétszáz frank egyelőre; a jövőre: vagyon és dicsőség kilátásban; bizony ez még külön fejeket is elforgatott volna, mint az apámét. Ő otthagytá a templomi éneklést, anyám a kosztosokat s mind a hárman elmientünk Párisba... Most három éve annak!

— No lám, a legnehezebb megpróbáltatáson immár tulesett. Tanulmányait befejezte s a közelgő vizsga kárpótolni fogja minden iparkodásáért. Ne panaszkodjék tehát.

— Oh, uram, látszik, hogy ön nem tudja, mi volt nekem ez a három év! Nézze, az imént, hogy a mama néhány darab pecsenyét rakosgatott félre kis öcsém részére, nem nyomhattam el magamban a nevetést és önnel mégis elhittem azt, hogy ezt csak sértett hiuságomban tettem. Nem úgy van. Az én hiuságom! jó ideje már annak, hogy ennek a hiuságnak az ára nagyon leszállt. De feltámadt bennem a keserűség helyzetem sanyarúsága ellen, melyről abban az órában megfeledkeztem, s amelyet az az incidens ismét eszembe juttatott.

Képzetelemben megint láttam a pusztá manzard-szobát, a hagyma-levesből álló ebédet, a hideg téli estét, amikor összebujtunk a kályha körül, melyben utolsót lobbant az a kis szén, melynek melegénél sovány vacsoránkat megfőztük. Ujra láttam gyűrött, kopott ruháimat, foltos cipőimet, az egész ócska öltözetet, melyet csak ez alkalommal vettem le, mert volt bennem annyi bátorság, hogy Chérisy urral közöltem zavaromat. Igen, ő volt az, aki felkért, hogy énekeljek Trémonville-ben s ő fizette meg az árát ennek a toilletnek, amit most rajtam lát.

— Hát az atyja nem dolgozik semmit? kérdém.

— Atyám! mondjuk, hogy igen: immel-ámmal. Nincs benne egy szikra vállalkozási szellem. Párizsba jöve, nem talált semmiféle állást; még kóristának sem vették fel. Ugy látszik, hogy a nyomorúság megtámadta a hangját. Így hát összerakta a kezét az ölében és boldog volt, ha naponta egy frankot keresett meg avval, hogy reklámcédulákat osztogatott szét az utcákon, vagy képes hirdetések cipelt a hátán végig a boulevardokon. Ilyenformán valamennyien rá vagyunk szorulva az én kis ösztöndíjra. Száz frank havonta hat személynek!

— És nem talált még senkire, aki érdeklődött volna tehetsége iránt?

— Gyakran gondoltam erre, amikor napi munkám végeztével hideg fagyban vagy esőben elhagytam az iskolát, kimerülve, kétségbeesve, mindenre készen és másokat kocsin száguldozni látva... De szeretem egy társamat a konzervatoriumból. Lehet, hogy bolondság. De szeretem s

megígértem neki, hogy feleségül megyek hozzá, ha mindketten szerződést kapunk.

— És addig is nem tehet semmit önért?

— Ő is ép oly szegény, mint én.

Kis vártatva aztán hozzá tette:

— Látja, hogy az én élettörténetem nem valami vig, s hogy nagy okom van arra, hogy a jövőben kételkedjem.

— De nem szabad kételkednie! kiáltám, meghatva a hallottaktól. Látja, az élet ma mosolyog önnek, mert ez elragadó vidéken egy barátot vezetett feléje, aki boldog, ha szolgálatot tehet önnek.

Rám vetette még mindig szomorú szemeit s csodálkozva kérde:

— Egy barátot, önben?

— Nem hiszi?

— Én tudom, hogy mennyit ér a férfiak barátsága.

— Tegyen próbára; nem fogja megbánni.

Ezuttal szomorúsága mintha hirtelen eltűnt volna. Őszinte kacagás hangzott fel ajkain; kezét a kezembe rejtette s egész nap vígan vett részt a galamblovásban, a bálban és tombolában, amivel a bőkezű Chérisy vendégeit szórakoztatta.

Már másnapról kezdve azon voltam, hogy Bonatou-sék sorsát javítsam. Elhagyták a manzard-szobát s egy kis lakásba költöztek, ahol Magdolnának tiszta, csinos külön szobája volt.

Havonkinti segítséget biztosítottam nekik, amelylyel megvárhatták azt az időt, amikor Magdolna leteszi vizsgáit és szerződést kap, s hozzálasson, hogy az apa valami állást kapjon. Az a felette önzetlen érzés, amit Magdolna keltett bennem, néhány ezer frankomba került, melyet sajnálat nélkül áldoztam fel. Másrészt a leány megígérte, hogy mindent visszafizet, s én biztos voltam arról, hogy ígéretét meg is tartja.

Szenvedélyesen érdeklődtem tanulmányai és sikerei iránt. Ha egy ember azt mondta róla, hogy csodaszertü tehetséggel van megáldva, egy cseppet sem tulozott. Ritkán láttam fejlettebb művészi érzéket, mint az övét. Még volt benne a színpad ismerete, az alkalmazkodási képesség, vele született előkelősége emelte finom szépségét s mindezeknek a természetes előnyöknek a koronájául csodálatos hangja, melynek ereje vetekedett édes, bársonyos voltával, szóval elsőrendű színpadi csillagnak ígérkezett.

Szerencsétlenségére, javithatatlan bizalmatlansága nem önmagában, hanem a sorsban, megzavarta ezeket a kitünő tulajdonságokat. Ez volt az a keserű gyümölcs, amit az átélt nyomor napjai érleltek meg. S úgy látszik, hogy ez a tulajdonság eltörölhetetlen jelet hagyott a lelkén.

A legvérmesebb reményekből egyszerre a legfájdalmasabb reménytelenségbe süllyedt. A vizsga előtti napon a remény és kétségbeesés hirtelen egymást követő érzései nagyon meggyötörték ezt a kegyetlenül megpróbált szegény lelket.

— Meglátja, az utolsó pillanatban fog beállani a szerencsétlenség, sóhajtá. Hiába volt minden fáradozásom, hogy bátorságát felélesszem. A szavak nem használtak semmit. Végre is magában találta azt az energiát, mely megint talpra állította, miután előbb olyan okokat talált, melyek elcsüggesztették. A bátorítás pedig nem maradt el. Tanára ki sem fogyott a vigasztaló szókból. Magdolna újra és újra átvette vele a vizsga darabjait, csak hogy lelkiismeretét megnyugtassa. Többszörös ismétlés után végre így szólta a tanár:

— Kicsikém, én már nem taníthatok neked többé semmit. Kivéve azt, amit a tapasztalat nyújthat, te éppen annyit tudsz, mint én.

És mindennek dacára a leány még sem bizott önmagában. Csak három nappal a vizsga előtt, amikor

Krónika II.

A kegyes olvasó.

— szept. 5.

egynéhány barátja előtt hallatta magát s mindenki, köztük magam is, a legnagyobb meggyőződéssel jósolta meg a sikert, akkor látszott meg Magdolnán, hogy kezd a sikerében bizni.

— Lehet, mondá nekem, hogy úgy van megírva a sors könyvében, hogy sikert arassak.

És a Bonafousk, a kicsinyek és nagyok, milyen szertelenül örülnek majd azon. Ah, a szegények, mennyit nyomorogtak három esztendő alatt. Ideje már, hogy megszűnjék a boldogtalanságuk s véle az enyém is.

Boldogan, és lelkesen, átszellemlülve hagyta el a társaságot. Azóta emlékszem, hogy azon a napon nagyon ideges volt, izgatottan járt-kelt s szemeiben égett a láz. Akkor azt hittem, hogy ez a várakozástól van... Fájdalom! csalódtam...

Másnap kora reggel levelet kaptam tőle: »Beteg vagyok; jöjjön azonnal!« Beteg! negyvennyolcz órával a döntő próba előtt! Hát igazán megvalósulnának szomorú sejtelmek? Magamon kívül rohantam a lakásába. Az ágyban feküdt, feldult arczzal, halálos sápadtan.

— Meghültem és köhögök, szólt hozzám, a mikor beléptem a szobába. Ugy-e mondtam Önnek, hogy nem fogok czélt érni?!

Bonafousék esztelenül sürgölődtek az ágy körül, az apa hülye aggodalommal, az anya inkább haragosan, mint megszorodva, keserűen panaszkodva az elkövetett oktalanságok, meg nem hallgatott tanácsai miatt; a kicsinyek nyögve és sirva. Kituszkoltam valamennyit a szobából, csak a mamát hagytam benn, akit csendre utasítottam s elküldtem orvosomért. Az orvos megjött, megvizsgálta a beteget, orvosságot rendelt s megnyugtatót minket. De a mikor egyedül voltam vele az ajtóküszöbénél, a hová elkísértem, így szólt hozzám:

— Semmiről sem kezeskedem. Tüdőgyulladást konstataáltam, mely annál veszedelmesebbnek ígérkezik, mert rettenetesen meggyöngült szervezetben lépett fel.

Összerázkódtam, a hagymalevessel átnyomorgott három esztendőre gondolva s visszasiettem Magdolna szobájába.

Aggódó pillantása kérdőleg szegződött reám.

— Ha jól viseli magát és türelmes lesz, nemsokára megint felkelhet, feleltem a néma kérdésre.

— Oh, ön nagyon jól tudja, hogy ez nem igaz, mondá fejét csóválva. Miért akarja ezt velem elhitetni? Mintha magam nem látnék be tisztán önmagamba... Hiszen az egyre megy, de mégis nagyon kegyetlen érzés elbukni a dicsőség előestéjén! Hallgasson rám: ön barátságot és ragaszkodást ígért nekem; most itt van az alkalom, hogy kimutassa, két öreg és három fiatal egyedül önben reméli támaszát...

Ez nem költött történet; megtörtént és átélt dolgokat mondok itt el s nem szükséges ékes szavakat keresni arra, hogy kifejezzem azt a keserű érzést, mely eltöltötte szívemet akkor, a mikor Magdolna, mindinkább gyöngülő hangon tudtomra adta, hogy közeledik a vég. Négy nappal rá meghalt, ugyanabban az órában, a mikor a konzervatórium vizsgáló bizottsága előtt kellett volna megjelenie. Oh, milyen gunyos gyakran az élet!...

Bonafous mama kosztosokat tart Párizsban, mint annakelőtte Toulouseban; az apa mint könyvelő kapott állást Chérisy bankár irodájában; a két kicsike pedig nemrégiben kezdte meg az inaskodást egy könyvkötőnél. A legkisebbnek úgy látszik szintén nagyon jó hangja van és Bonafous mama már most is egyre csak arról beszél, hogy a kicsikét a konzervatórium operai osztályába adja.

Fordította: Viktor.

Kegyes olvasó, mi önt a *lucus a non lucendo* révén hívjuk kegyesnek, mert ön voltaképp kegyetlen.

És ha még csak az volna! De ön kákán csomót kereső, ellenséges indulatu és rettentően tudalékos férfiú is. Minden nyomtatott betűt a gyakorlatjavító professzor szemével olvas és haragszik, ha hibát nem talált; mert hiszen egész olvasásának csak az a célja, hogy hibát találjon. *A priori* meg van győződve, hogy minden nyomtatás számárság és minden nyomtatás alá író ember számár.

... Nehogy félre értsen valaki: nem rólad beszélek én, te kedves, te jó ismeretlen közönség, aki egy nagy ideál vagy, akit minden író a saját képére és hasonlóságára teremt meg magának és aztán szereti az önzés mohó szeretetével. Ó, hogyan mondhatnék rád egy rossz szót, magányos, szomorú óráim hű társa, munkám részese, robotom felmagasztosítója, áldott, jóságos publikum! A te tizezreid hányszor költöztek az én kis szobámba, és hányszor mondták nekem: »No, most együtt fogunk gondolkozni, betűt vetni és izzadni.« S én a hátam mögött éreztem a tenger sok fejet, a tenger sok szemet, aki mind az írásomba néz, visszafojtott lélekzettel, hogy ne háborgasson; de mégis diktálva nekem — mindig az igazságot. Ami igazat írtam valaha, ennek az óriás névtelennek a sugalmazása. Ha a tollam a hazugság felé siklott, ő beleszólt: »Hohó, nem oda Buda, ezt én nem fogadom el!« Igen, te kedves, te jó közönség, te vagy a lelkiismeret és isten a tanum, hogy soha sem vétettem ellened. Pedig fogalmam sincsen rólad a szó durvább értelmében, mert te mindig csak a koponyámon belül látogatsz meg. Külső érintkezésünk nincs, mert aki nekem, nekünk leveleket ír, az már nem testetlen, aminő te vagy, hanem individuum; — és pedig a kegyes olvasó.

A kegyes olvasó mindenkifőlött sokat tud és nincsen olyan dolog a világon, amit ne tudna. A szerkesztőségek asztalán naponkint van egy csomó levele. Ha azt irtad: Shakspere, rád recscent, hogy az Shakespeare; és ha azt irtad: Shakespeare, szemedre lobbantja tudatlanságokat, mert a helyes csakis Shakespeare. Ha francia idézetedben a szedő lefelede egy o fejről a *circonflexe* kalapját: másnap otta levelezőlap, mely a Frim-féle akadémia tagjai közé utasít. Ha egy ordító germanizmust vonító germanizmussal akarsz kifigurázni és fölkiáltasz: »itt van a kutya elásva«, a kegyes olvasó hirlapban czáfol rád, mert ő ünnepnapokon nyomtatás alá is ír és az ilyesmi az egyetlen, amit őtöle kinyomtatnak.

Egy a tudós kegyes olvasó. Van aztán akkurátus kegyes olvasó is. Ha Inczédi László *Rab-éneke* gyűjt, tüstént érkezik a czáfolat: »Uram, ön államfogház büntetést szenvedett, nem börtönt; vagyis ön nem volt rab, hanem államfogoly, eszerint csakis *Államfogoly-dalt* zengetezhet a törvény értelmében.« Ha valami érzékeny

tárczairó a visegrádi est képébe beleveszi a Budapest felől érkező gyorsvonat robogását: a kegyes olvasó siet a levelével, mely szerint a tisztelt tárczagyártó buta, mert az esti órákban csak a Budapest felől jövő személyvonatok roboghatnak, vagy legjobb esetben a Bécsből hazavágatató 107-ik számú gyorsvonat.

Az akkurátus kegyes olvasó diadalainak legfőbb tere mégis csak a napi rend. Ezek az apró, kopott betűk az ujság végén, az árverések és a színházak között; megvan bennök, hogy mikor kél a nap, mikor fogadnak a miniszterek, mikor tart ülést az akadémia és hogy nyitva van-e az állatkert, a Deák-mauzoleum, a Nemzeti szalon és egyéb dolog, ami nyitva lehet. Csinálja pedig ezt a napi rendet egy szegény könyvkereskedő fiú és minden ujságnál egy szedő, aki »mutál«, azaz, aki a tegnapiából kiemeli az árral a maít és a maiból a holnapit. Ez a munka legtöbbször egy kicsit hanyagul történik mindkét részről. Valamint az összetördelt szinlapokon néha Kiss Mihály játsza Medeát és Jászai Mari Göndör Sándort: azonképpen megesik az is, hogy a Napirendben a belügyminiszter fogad, mikor Ostendében van és még hóolvadáskor is nyitva áll a jégpálya. Tudniillik a könyvkereskedő is, a szedő is szentül hiszi, hogy ezt a szerény kis rovatot úgy sem olvassa senki. Pedig dehogy nem olvassa ő, a kegyes olvasó! Erről szokta írni legegésőbb leveleit. Mint a sárkány őrzi Wlassics Gyulának minden lépését s ha egy audiencia napja rosszul van hirdelve: a sajtószabadság korlátozásának szükségességéről cikkezik a levelezőlapon. És ilyenkor a szerkesztők dühösek és rektifikálják a hibát.

Szóval igen akkurátus egy férfiú ön, kegyes olvasó. Szinte imponálni kezdett nekem kiváló pontossága, rendszerezete és a tudományokban való nagy járatossága. E nyáron azonban én rút összeesküvést szőttem ön ellen és kiderítettem egy nagy dolgot.

Ön, kegyes olvasó, aki mindent lát és mindent ellenőriz, nem vette észre, hogy az összes napilapok két álló hónapig rosszul közlötték a könyvtárak nyitott és zárt voltát illető adatokat. A napirend szerint az egyetemi könyvtár nyitva volt; pedig építkeztek benne. A napirend szerint augusztus második felében nyitva volt a muzeum könyvtára; pedig zárva volt.

Ebből az derül ki, kegyes olvasó, hogy ön épp úgy nem jár könyvtárba, mint a könyvkereskedő fiú meg a szedő.

*

»De hát ki is jár Budapesten könyvtárba?»

Ez a kérdés erős védelme önnek, kegyes olvasó. És még erősebb, ha a kérdést úgy teszem föl: »Melyik könyvtárba lehet Budapesten járni?»

Én csak egyet tudok: a Nemzeti Muzeumét. Ott az ember igazán megtalálja azt, amire a buvárkodónak szüksége van: a vezetőség részéről a jóakaratot, a tudományos jó tanácsot, a szíves segítséget. Ez nyugateurópai intézet. De az órája, sajnos, egészen keleti módon jár. Kilencztől egyig kevés és alkalmatlan idő. Hőstettet miveltem, ha éjjeli madár létemre tíz órakor már bent vagyok. És akkor kezdődik hajtóvadászatom Kerekes

Pálra. Ez a Kerekes Pál csak laboráns, de én a magyar kultúra derék munkását becsülöm benne, mert az ő emlékezőtehetsége, ügyessége nagy szolgáltatásokat tesz minden kutatónak. Bámulatos gyorsasággal igazodik el a könyvek rengetegében; holmi hibás jelzés vagy zavar nem téveszti meg. Előteremt mindent a föld alól is. Épp ezért olyan kapós a könyvmolyok kis kolóniájában. És mert egyetlen: nehéz őt elcsipni. Mire hozzájutok ahhoz, amire szükségem van, az óra délre jár és kezd bennem dolgozni az idegesség, hogy máris elkéstem. Gondos, aprólékos, munka szinte lehetetlenség. Még vagy két ilyen Kerekes Pálra volna szükség, arról nem is szólva, hogy a bibliothéka bizvást nyitva lehetne délután négyig is.

Az egyetemi könyvtárról keveset tudok, mert igen gyéren fordultam meg benne; csakis akkor, ha a végső szükség űzött. Isten mentsen, hogy a tiszt urakról rosszat mondjak. De hivatalos korrektségek elrémítő. Ama termék bolthajtásai alatt olyas érzés fog el, mint a kispipa külön szobájában vagy a lánczvidéknél; hogy t. i. az irhámát nem viszem el innen szárazon, mert akármit is ügyelek magamra, bizonyos, hogy az athléta és vámos urak talál-nak bennem valami kifogásolnivalót. Mondom, nincs itt semmi konkrét hiba. Sőt nincsen is hiba abszolúte. Mindazáltal e környezetben belém hal a bizalom, a közlékenység, mely nélkül a könyvbuváriat nem lehet meg. Szüntelenül félek, hogy valakinek terhére vagyok és mázsás kő hengeredik le a szívemről, mikor végre ismét kint lehetek a központi előtt, ahova már a portás szigorú pillantása sem ér el.

Von der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften habe ich wenig zu sagen. Dort wird deutsch gesprochen. Im Vorsaale knurrt mich der Invalide deutsch an, dass ich Hut und Stock abgeben soll; und der Diener bringt mir den Zettel mürrisch zurück, mich deutsch abfertigend: »Das haben wir nicht...« Und ich wollte bloß ein, von der Akademie selbst gekröntes Drama meines Vaters lesen. Dieses Druckwerk haben sie nicht; wahrscheinlich, weil in der Bibliothek nur die Bücher der ordentlichen Mitglieder aufbewahrt zu werden würdig sind.

*

Kegyes olvasó, én csakugyan méltatlanul bántottam önt, amért nem vette észre, hogy Budapesten egy darabig nem voltak könyvtárak. De hiszen ön nem is olvas könyveket, csak ujságokat. Ami igazi szerencse, mert ha elpártolna a sajtótól, nem gyönyörködhetnének tovább szeretetreméltóságában és elmésségében. Pedig úgy összeszoktunk már, hogy nem is nap a nap, mikor öntől nem érkezik egy kedves goromba levélke, többnyire bérmentetlenül.

Jaákh.

Az asszony tűr, hogyha szenved, a férfi szenved, hogyha tűr.

*

A nők akkor is nemet mondanak, amikor igent mondani akarnak.

*

Szeptember.

Regény.

Írta: AMBRUS ZOLTÁN.

12

A templomban sokáig kellett várakozni. A vőlegény ugyan nem karikázott Amerikába, de a tábornok és a tábornokné rangjukhoz képest késtek.

Megérkezésükig kissé lassan telt az idő. A násznép, kisebb csoportokba verődve, csendes pletykázásnak adta át magát, s a hátulsó padok felől, ahol Göndöry Béla vitte a szót, fojtott vihorászás hallatszott. Egy fehér ruhás kis lány, akit senki se ismert, fel s alá szaladgált a templomban, mintha otthon lett volna. A pap fenhágon türelmetlenkedett; a báró körbe járta a vendégeket, s boldognak, boldogtalannak hosszasan szorongatta a kezét; a menyasszony pedig, akinek a ruháján igen sok volt az igazítani való, minduntalan a leányát kereste.

Balázs kezdte nagyon unni a dolgot, sok ember között mindig rosszul érezte magát, s most, hogy a maga kis körét elveszve látta a pojáczák e tarka seregében, valami mondhatatlan kedvetlenség fogta el.

— De hát mit is keresek én itt?! — kérdezgette magától. — És egyáltalán miért vagyok a világon?!

Ebben a pillanatban valósággal gyűlölte a két lányt, akik ide csalták. Miért akarnak minden áron ugrádozni, vagy ha ez az egyetlen gondolatuk, miért nem hagyják békében őt, a szomorú képű embert?! A Göndöry Béla jókedve, maga se tudta miért, mód felett bántotta, s ahogy a zsebében szegyenkező Vercingetorixra gondolt, utálta önmagát és az egész világot.

Egy-két perczig az járt a fejében, hogy megszökik. De aztán eszébe jutott, hogy ennek súlyos következményei lehetnének. Feltűnés, botrány, örök harag s ki tudja, talán végleges szakítás azzal a körrel, melyet annyira megszokott, megszeretett. Eh, haladjon a gálya!...

A templom előtt egy kocsi állott meg.

— A tábornok!

Csakugyan a tábornok volt, végre-alahára. Néhány pillanat múltán, karján ő méltóságával, belépett a templomba, végig haladt a tisztelgők két sorfala között s barátságos kézlegyintéssel viszonzta az általános hajlongást.

— Jól van, nagyon jól van — ismételte oly hangon, melynek recsegése a trombitára emlékeztetett.

Nem volt egészen világos, hogy: mi van jól, de ki lehetett találni, hogy a tábornok meg van elégedve. En azt is hozzá tehetem, hogy elégedettségének megnyilvánulása mindenekelőtt a násznépet illette. A násznép meghaladta a várakozását. De hisz ezek mind rendes emberek, akiknek a cipője szépen ki vannak tisztítva!

A tábornok különben kötött marche-route-tal indult el hazulról. Megigérte a méltóságos asszonynak, hogy ezen a népünnepen mindennel meg lesz elégedve. A tábornok be szokta váltani a szavát, s azért haladék nélkül hozzá látott a megelégedéshez.

A szertartás rendben zajlott le, ámbátor a tábornok némi zajjal kért felvilágosítást násznagyi teendői felől. Mialatt a pap a mátkapárt kérdezte, harsány szóval tudakozódott a körülötte állóktól:

— Mondjátok meg, hogy mit kell mondanom?

A pap boszus pillantásokat vetett a csendháborítóra, s Göndöry Béla hátul pissegett. De az efféle csekélységek sem zavarták a tábornokot. Ő, viszont, a pappal is meg volt elégedve.

— A pap helyesen végezte feladatát — szólt a riadó hangján.

A szertartás bevégeztével az új Pézsma báróné illendőnek vélte kissé ájuldozni. De nagyobb baj nem lett

a dologból, s e kedves intermezzo után, az új pár meg a tanúk átmentek a sekrestyébe.

A tábornok megragadta az alkalmat, s borraivalókat kezdett osztogatni. A sekrestyés, az egyházi és a ministránsok arcza derűsre vált, Pézsma báró ellenben elhült, midőn a tábornok őt is megkínálta a borraivalóval.

— Hogyan? — kiáltott a tábornok zavartalan derűvel — ön a vőlegény? Ezt már szeretem, ezt már szeretem. Önnek majd a szivarszipkákból adok.

A báró örült a megtiszteltetésnek, s emlékeztette a tábornokot, hogy már volt szerencséje tisztelni ő méltóságánál.

— Nem emlékszem, de mindegy — felelt a tábornok — öné lesz a legszebb szivarszipka. Ne féljen — folytatta Balázshoz fordulva, ki éppen akkor írta alá a nevét — minden vendég kap szivarszipkát. Mindegyik, kivétel nélkül. A mai dátummal.

Balázs ijedten nézett a vén emberre, s azt kérdezte magában:

— Vajjon honnan szabadult ide ez a boldogtalan?!

A mexikói hős azonban változatlan barátsággal mosolygott a szemébe.

— Ön kicsoda? — kérdezte nyájasan.

Balázs megnevezte magát.

— Praestanter. Nagyon jól van. Kitünően van.

Balázs sietett menekülni s fölkereste Fodornét, hogy a kocsiba vezesse.

— Bemutatta magát a tábornoknak? — kérdezte aggódalmasan a Fodor-család leje.

— Igen, már megismerkedtünk — felelt Balázs kedvetlenül.

— A tábornok jó kedvében van — suttogta Fodorné örömmel.

Balázs elképpelve tekintett háziasszonyára.

— Maga semmit se ért — boszankodott Fodorné.

— Ez azt jelenti, hogy nemsokára híres írók, nagy emberek leszünk.

Balázs vállat vont. Ma, úgy látszik, az egész világ meg van bolondulva.

A násznép lassan kivonult a templomból. A báró az egyik templomszolga gondjaira bízta hű Shomylját, s kocsiba ült immáron élete párjával. A második kocsin a tábornok és felesége helyezkedtek el, aztán a nyoszolyóleányok következtek kísérelőkkel, majd a második rangú előkelőség, s végül a népség és katonaság, a tánczosok meg a szegény rokonok s megkezdődött a kivonulás a *Vidám Targonczás*-hoz.

A *Vidám Targonczás*, a fővárosi epikúrok e kedvelt nyári helyisége, voltaképpen egy csatakos kis udvar volt, melyben a természetet két hektikás, porlepte galagonya-bokor képviselte. De az udvart határoló kőfalra svájci tájkép volt festve, s a *Targonczás* vendégei egy kis fantáziával a szabad természetben képzelhették magukat.

A lakodalmas népnek a kőfalnál, Svájc közvetlen közelében terítettek meg egy hosszú asztalt. Benn, a szálában, nem lehetett teríteni, mert ezt a helyiséget táncsteremmé kellett kinevezni.

A vendégeket kedves meglepetés fogadta. A tábornok, szeretetre méltó figyelmességgel, egy-egy kis emléket helyezett a meghívottak terítékeihez, virágot a hölgyek, és fából készült szivarszipkát az urak tányérjára. A virágok rózsaszín pántlikáin, s a szivarszipkákra rákarczolva, mindegyik emléken pompázott az esküvő dátuma.

Balázs Czilla s egy fiatal ur közé került, aki sietett magát bemutatni.

— Pézsma — szólt egyszerűen.

Balázs kezét fogott a vőlegény fiával, s kifejezte, hogy nagyon örül a szerencsének.

— Soha se örüljön — szólt nevetve a czitera-művész — a velem való ismeretség nem szerencse, mert én mindenkit megszivattyúzok. Önt is meg fogom szivattyúzni, ha jobban megismerkedünk. Én nem csinállok titkot a szivattyúzásból, ó távolról sem. Végre is, kénytelen vagyok a szivattyúzást iparszerűleg űzni, mert a vén gazemberből soha egy krajczárt se tudok kivásalni.

Balázs meghökkenve tekintett fel a feszelen közlékenységnek arra a kivétel magaslátára, melylyel szemtől-szemben találta magát. Nem merte kérdezzetni, hogy vajjon kit ért az ifju báró »vén gazember« alatt.

De az ifju báró rövidesen eloszlatta a kétségeit.

— Óva intem önt az apámtól, — folytatta elragadó nyíltsággal a czitera-művész — mert az apám egy közönséges szédelgő. Tudja, ha megettem ezt a rossz levest, olyan történeteket mesélek róla önnek, hogy a haja szála is égnek mered.

Ezt már nem kellett ígéretnie; Balázs úgy érezte, hogy immár a tetőpontján van minden megpróbáltatásnak. Ha ezt a kis beszélgetést kibírja, jöjjön, aminek jönnie kell, a többi már nem számít.

Kibirta, jóllehet az ifju báró lovagregéi a peccsenyénél még nem érték véget. Balázs megkísérelte néhány-szor Czillánál keresni menedéket, de Czilla nagyon el volt foglalva Thürzó Abával, s e pillanatban a közös hadserég különböző színű hajtókáin kívül nem érdeklődött semmi iránt a világon.

— Elitta az anyám pénzét, — folytatta a kérlelhetetlen czitera-művész — elitta az enyimet, elinná a Dárius kincseit is. Nézze, már most is be van rugva.

A fiatal báró elbeszélése tárgyilagosságra és a részletek pontosságára nézve nem igen állotta ki a versenyt például egy Macaulay előadásával, de most az egyszer alighanem igaza volt. Pézsma Rajnáld az asztal végén tulságos vigasságnak adta át magát, s az arcza hol bazsarózsa színű volt, hol meg lilaszínre vált.

A hangulat különben mindenfelé elég derűs volt. Göndöry Béla már másodszor bujt el a galagonya mögé, hogy szendén s szivrehatóan kuruttyoljon, mint egy szerelmes béka, s ezzel megkezdődött a koncert. A báró felpattant *Ephialtes*-re, vas-csikóinak legkönnyebbikére, melyet produkcióik alkalmával a legszivesebben használt, s melyen a vidám targonczás fiuk már két nap óta retgettették az egész környéket. A nagy művész kerékpárfortélyai frenetikus hatást keltettek, iskola-lovaglása pedig általános csodálattal találkozott. A nagy művész kissé részeg volt; a sima földön talán nem is lett volna biztonságban, de annál biztosabban ült vas-paripáján, mint Montmorency, aki élete utolsó éveiben járni már nem tudott, de a lovát megülte.

E szemképráztató mutatványok közben Balázst az a meglepetés érte, hogy:

— A tábornok kéreti.

Balázs fellélekzett, hogy végre megszabadul a szörnyű cziterástól, s megkönnyebült lélekkel rohant a tábornokhoz. Ez legalább nem gonosz bolond, mint az a rettenetes másik.

A tábornok kezét nyújtott neki és leültette.

— Értésültem róla, — szólt — hogy ön szabályszerűen gyakorolja a költészetet. Ez helyes, igen helyes.

— Tábornok ur...

— Örömmel értesültem erről, mert én nagyon szeretem a helyes költészetet. Mondhatom, semmit se szeretek annyira, mint a helyes és szabályszerű költészetet.

(Folytatjuk.)

INNEN-ONNAN.

† **Tüntetés.** Egy óra alatt gyászt öltött az egész város. A halála után egy órával nem volt ház, amelyen fekete lobogó ne lengett volna, s a kirakatok a gyászfátyolos arczképeitől, s a külön-hírlapok vastag gyászkereteitől sötétlettek. Történt pedig mindez egy alig husz éves gyermekifjuért, akinek módja sem volt egyébbel, mint egy-egy mosolylyal nyerni meg az emberek szívét. S végig nézve azokon a fekete pontokon, amelyek az évek egyhangú sorában a gyász intermezzóit jelentik, nem kerülheti el a figyelmünket, hogy a tettek nélkül elhalt ifjunál haditettekben érdemesebb, években, tapasztalatokban s tettekben gazdagabb hány nagyúr hunyt el, hány legeslegnagyobb ur is, akiért mégsem, siettünk ennyire a gyászszal és a siralommal... Igen, igen, ez a nagy és mély gyász valóságos tüntetés; tüntetése a megsebzett magyar szívnek, amelynek minden tüntetéseit az illojalítás bélyegével szokta illetni a talpnyalás. Csuda-e, ha önkéntelenül szinte kap ezen a gyászos alkalmon, amikor végre, közel négyszáz éve, hogy először a nemzeti fájdalom révén a lojalításával tüntethet?

* * *

△ **A mi orvos tudósítók.** Öszintén szólva, nekünk nincsen, de van minden újságnak s ilyenkor, mikor valaki kollégájuk keze alatt hal meg, mind ki tudja mutatni, hogy ezt a hibát követte el, meg azt, s ha hozzáértő orvos kezelte volna, nem volna most temetés. *A mi orvos tudósítók* oly világosan demonstrál mindent, hogy a laikus olvasó is tisztára állítja a kezelő orvos lelketlen tudatlanságát és sajnálja, mért nem bízták a kezelést ő reá. A laikus olvasó csak azzal nincs tisztában, hogy ez a kezelőorvos is, ha a mi orvos tudósítók volna, sokkal jobban értené a bajt, mint így, mert az orvos akkor leginkább ura a tudományának, amikor nincsen páciense.

* * *

× **Habsburgok fátuma.** A Habsburgok igen jó emberek, de nincs szerencséjük. Kitaró makacssággal üldözi őket a balsors. Nagyobb s kisebb szerencsétlenségek és balesetek sujtják egyre-másra ezt a biboros családot. Csak a mai generációnak hirtelenül emlékeztetése ötlő eseteken fussunk végig. *Miksa* főherceget kivégezték Mexikóban; *Hildegard* főhercegnő elégett; *Rudolf* királyfi borzasztó, erőszakos és rejtelmes halált halt Mayerlingben; *Vilmos* főherceget levetette s halálra zuzta a lova; *Orlth János* főherceget a tengerbe fojtotta a vihar; *Ferencz Ferdinánd* főherceget, a trónörökös-jelöltet a sorvadás környékezi; *Ottó* főherceg néhány hónappal ezelőtt, revólverével babrálva, átlötte a kezét; most pedig a magyarok kedvence, az áldott jószág, nemes József főhercegnek *László* fia fekszik a ravatalon és aki siratja abban keres vigaszt, vajha ez a gyászeset utolsó volna a Habsburgok szomorú krónikájában.

* * *

✱ **»Tolerari posse.«** Amiben mi legliberálisabb perczeinkben sem kételkedtünk, bebizonyodott. A magyar főpapok csakugyan okos emberek és jó hazafiak. A szelid esztergomi bölcsnek »pax!« jelszava nem maradt üres mondás. Az immár *irott malaszt*. Mivel pedig olyan irott malaszt, melyet az egész magyar püspöki kar foglalt közös pástörlevélbe, remélhető, hogy áldásos valóvá is fog válni. A közös pástörlevélben a püspökök kijelentik az alsó klérusnak, hogy az egyházpolitikai reformtörvények olyanok, amelyeknek ugyan ők nem örvendeznek, sőt a melyeket ők szerencsétleneknek tartanak, — de a melyeket mégis ellehet tűrni. *»Tolerari posse.«* Nos, ez éppen elég. Ennél többet senki sem várhat a papoktól. A reformoknak való örvendezés s azok szerencsés voltának dicsérete, már csakugyan nem a papokat illeti meg, akik az új rend folytán némi stólat veszítenek, hanem a hivatalos lapban hasábszámrá

IRODALOM.

A kerékpár a költészetben.

kinevezett polgári anyakönyvvezetőket, akik az új rend folytán némi jövedelmet nyernek. Ezekre az utóbbi mozzanatokra való szomorú tekintettel, egyelőre még az alsó klérus tán duzzogni is fog a békés pázsztorlevél miatt. Akadnak tán elkészeredett vajaiak, akik ama főpásztori kijelentésre, mely szerint az új törvényeket el lehet tűrni, így felelnek: el ám, ha a papnak százczereket jövedelmező püspöki beneficiuma van; de nem lehet eltűrni, ha a szegény plébánosnak s a koldus káplánnak stóla fogytán az álla koppan!... Az egyházpolitikai csatákban meglazult papi fegyverem mellett nem lehetetlen, hogy ilyen visszhang is kél majd a főpapi „tolerari posse”-ra. Ámde a stóla-sértés; már mégsem dogma-sértés — s ha végre egyszer ennyire vagyunk, leszünk mielőbb tovább is. A dogma-sértésen az állam nem segíthetett volna, hanem a stóla-sértésen már segíthet. És segítsen is, hogy az állam és egyház közt teljes és örökös „pax”-ra vezessen a „tolerari posse”.

* * *

✱ Rátót. Ez a község arról híres, hogy, mikor rossz helyre építette a templomát, utólag akarta azt jobb helyre tolni. Nossza, levetették a rátótiak a templom mellett a gyöpre a subáikat s mentek a templom tülfelére s tolták, nagy erősködve a falat. Mialatt így fáradoztak, valami csavargó tovább állt a subáikkal. Kipillant vala pedig a subák után, a gyöpre, egy atyafi s nem látván többé azokat, ijedten kiált fel: »nè toljuk már tovább komék, hiszen máris rátoltuk a subákra!« ... És Rátóton máig is azt hiszik, hogy a templomot odább tolták s, hogy a falu embereinek subái ott szorongának valahol a templom fundamentoma alatt... Szenna meg arról híres, hogy ott az előjáróság felhuzatta a falu bikáját hurkon a toronyra: hadd legelne le a toronycserepek közt kiburjánzott füvet. Mikor pedig a meghurkolt bika, fuldoklási tünetképen, kiölté vala a nyelvét, a szennaiak örömteljesen kiabálták: »ahun ni, pedzi már!« ... Laposfa meg arról híres, hogy ott a tűzfecskendőnek színt építettek, de elfelejtették róla a kaput. Hogy tehát betolhassák a fecskendőt a színbe, kiszedték az új szín oldalát. Nehogy pedig kárba vesszen a szín egyik oldala, mikor már betolták volt a fecskendőt, megint befalazták a rést is. Mikor aztán tűz ütött ki, nem jutottak a fecskendőhöz s leégett a falu, leégett a szín s benne égett a fecskendő... Budapest pedig arról híres... Miről is? — Eh, ez már igen sok mindenről híres! Többek közt arról híres, hogy iszonyu költséges s ezerszer reformált vízvezetékének csövei megrepedeznek s tengerrel árasztják el az utcákat; ellenben a meleg napokon, az emeleteken nem adnak egy csepp vizet sem. Arról is híres, hogy egyes befolyásos városatyák roppant hasznokat vágnak zsebre olyan közvállalatokból, melyek a köznek kárára és költségére vannak. Arról is híres, hogy lóvasutból villamos lesz, vagy nem lesz s úgy lesz, ott lesz és akkor lesz, ha azt bizonyos részvényesek részvényeinek árfolyama megkívánja. Arról is híres legújában, hogy előbb megtervezik az eskütéri hidat, mert arra valamennyi híd közt legtermészetesebb s legsürgősebb szükség van. Azután pályázatot tűznek ki rá s megdíjazzák s megkoszorúzzák a legjobb pályaművet. Azután kisütik, hogy a híd tiszteletére a fél belvárost ki kell sajátítani, le kell rombolni s újra kell építeni. Azután a híd tiszteletére örült költsékezéssel kisajátítják, lerombolják s megújra fölépítik a fél belvárost. És azután? — No és azután abbahagyják az egész eskütéri híd-történetet s eszük ágában sincs többé azt a feltétlenül szükséges hidat megépíteni. Építenek persze egy egészen feleslegeset, mely nekimegy a Gellérthegy elhagyatott déli szikláinak s tervbe vesznek még egyet, mely még feleslegesebb s csak arra való lenne, hogy a lánczhid és Margithid közti Dunarészen aranyhidja legyen néhány befolyásos ur privát érdekéinek. De leghíresebb Budapest mégis arról, hogy jámbor népe mindezt a hallatlan ostobaságot és cinikus magánérdek-hajhászást békeségesen eltűri.

Manapság, amikor a kerékpár minden vonalon hódít, amikor az egész világ kerékpározik, szinte csodálatos, hogy a témák nélkül amúgy is szűkölködő költészet még nem kapott két kézzel ez után a parlagon heverő és a legnagyobb mértékben kihasználatlan nyers anyag után.

Mert, hogy a költészetnek lépést kell tartania a modern kor vívmányaival, az kétségbevonhatatlan. És hogyan tartson lépést a kerékpározó világgal, ha ő maga nem ül kerékpárra? Immár küszöbön áll az az idő, amikor a műzsát egy kurtanadrágos cycle-woman fogja allegorizálni és a Pegazusokat a jőnevű Humbert czég fogja liferálni. Hogy ehhez képest a költészet iránya is át fog alakulni, azt talán mondanunk is fölösleges. Ki fog elkoptatott szerelmi dalokat zengeni, ki fog elnyűtt hasonlatokkal élni, kit fog ezek után a hazaszeretet, az emberiség nyomora és más efféle közkedveltségű de immár ezredévek óta számtalanszor megénekelt téma érdekelni? Kerékpár kell a népnek! És a modern költők, ha némiképpen igényt tartanak arra, hogy a közönség méltányolja dalaikat, kénytelenek lesznek a lant helyett, a kerékpár aczél-hurjait pengetni.

Hová fog ez vezetni, az így eleve beláthatatlan. Hogy az akadémiai pályázatok és a dalnok-versenyek kerékpár-versenyekké alakulnak-e át, még nem bizonyos, azért sem állunk jól, hogy a költők fejedelme az lesz, aki a magas keréken a legkitűnőbb record-ot éri el, de az az egy bizonyosnak látszik, hogy a költészeti kézikönyvek a jövőben a »Szózat« és a »Walesi bárdok« helyett, ilyen természetű költeményeket fognak tartalmazni:

Románcz.

Kerékpáriszról jött az ifju
Kerékpáriszról jött a lányka,
Kerékpárosan szöktek együtt
Tul a Dunán Kerékpárkányba.

Kerékpárbajhős volt az ifju,
Kerékpárfümes volt a kis lány,
Kerékpártolni nem akarta
Viszonyukat a sors, a hitvány.

Kerékpáraplé üzletében
A lány papája dúlt haragvón.
A lányka jó kerékpárthie volt,
Kerékpártában mért maradt vón?

»Légy életem kerékpárkája«
— Így szónokolt az ifju tüzzel —
»S ha töled elkerékpártolnék,
Ne adj kerékpárdont, de üzz el.«

S bár forrt a szívük, mint a katlan,
Nem lett azért egyik se boldog,
A lány ma is kerékpáratlan,
Az ifju elkerékpárolgott.

Ballada.

Egy fiatal biciklibácska
A fess gavallért hön szerette,
Gyakorta kibiciklibegtek
A zöldelő bicikligetbe.
Óh irgalom atyja ne hagy el!

Mindig *bicziklibériában*
Hajtottak ők ki a Bois-ba,
Biczikliszt színben volt az úrfi,
A lány pedig *bicziklilába*!
Óh irgalom atyja ne hagyj el!

Csinos *biczikliezonuknak*
Csupáncsak Ámor volt tudója,
Igy élt vígan nagyon sokáig
BiczikLinus s *biczikLipótja*.
Óh irgalom atyja ne hagyj el!

S jött egy leány *biczikLyonból*
S *biczikLipót*ot elszerezte,
Csinos fiu volt, mért tagadnók
S hasonlított *biczikLinekre*.
Óh irgalom atyja ne hagyj el!

»*Bicziklim*-lom csupán az élet«
— *BiczikLinus* ilyen kesergett —
»Letört *biczikliljom* vagyok, kit
Ez a csapás halálba kerget.
Óh irgalom atyja ne hagyj el!

»*Bicziklidérez* a szerelem csak!«
S már halva volt a drága gyermek,
Nyakára hágott még az éjjel
Öt svédgyufás *biczikliternek*.
Óh irgalom atyja ne hagyj el!

Lapunk terjedelme, fájdalom, nem engedi meg, hogy az összes költői műfajokat bemutassuk ebben az új formában, de költőreink ebből is elégséges utmutatást nyerhetnek arra, miképpen juthatnak föl a magyar Parnasszusra a legmodernebb közlekedési eszközön, a kerékpáron.

Jett.

Színházi krónika.

Az „angyalkák“.

Elizeus prófétáról meg van írva a szent könyvekben, hogy mikor a rossz gyerekek illetlenül viselkedtek és kigúnyolták, eljöttek az erdőből a farkasok és felfalták őket. A próféták minden időben nagyon zokon vették, ha a szemük közé vigyorogtak a rossz gyerekek, de nem mindig várták be, hogy az erdőből jöjjenek a farkasok, hogy a rajtuk elkövetett sérelmet megboszulják, hanem olykor maguk is közibök cserdítettek a rakoncátlan hadnak. A mi nagy tragódánkat, Jászai Marit is utólérte a próféták végzete. A vasárnapi előadásán egy pár statáló színiiskolai növendékleány legkomolyabb jelenetét megzavarta a helyzethez nem illő nevetgélésével és a művész nő méltó felindulásában a kulisszák mögött kissé erélyesebben simogatta meg a hölgyeket. Emberhalál nem esett, de az újságokba belekerült s alkalmat adott élénk vitakozásra, melyben a jókedvű kisasszonyoknak majdnem annyi védője akadt, mint a haragvó tragódának.

Hiszen szó sincs róla, a kisasszonyoknak van mivel védekezniök: nem szándékosan nevetgéltek, hogy a nagy

asszony jelenetét megrontsák, csak úgy — mennyei ártatlanságukban, mivel éppen valami eszökbe jutott. Hogy a kisasszonyok, akiknek Gertrudis nagy jelenetében valami kacagtató emlékek támadt, vizzik-e valamire a színi pályán, obligát köszoruk és jutalomjátékos ünneplésen kívül, azt nem tudjuk, de minden esetre enyhítő körülménynek számíthatnók be virgonczságuknak az abszolút hivatatlanságot. A színiakadémia nem követel hivatottságot a belépő növendékektől, csak tizenhat betöltött esztendő és csinos alakot. A művészet iránt való tiszteletet nem követeli s a tapasztalatok után nem is neveli beléjük, sőt inkább hogy a lámpaláz majdan nagyon ne gyötörje őket, beléjük diktálja a színpadon való otthonosság érzetét. Nem csoda tehát, ha ők otthon érzik magukat ott, ahol a mi egyetlen igaz művésznőnk oltárt lát, melyen husz esztendő megszokása után is csak reszketve áldoz.

A vasárnapi erupció különben nem a művésznő véletlen haragos kedvéből folyt. Abból a levélből, melynek egy részét közöljük, igen érthetővé válik ez az erupció. Az »angyalkák« nemcsak most rakoncátlankodtak, hanem — minden színházlátogató ember tudja — mindig otthon érzik magukat a színpadon. A két kisasszonyt csak véletlenségből érte a malheur, de nem éppen csak őket érhetne volna. Tessék elolvasni az alábbi sorokat, melyben Jászai Mari az ő kiállott gyötrelmeit panaszolja — a legtiszteltetreméltóbb panaszok közül való — s okuljanak rajta a jókedvű kisasszonyok és a színiakadémia professzori kara.

Ime a levél-töredék:

»Nincs már bennem *vér*, nincs már énbennem *élet*, hogy így tudtam uralkodni magamon. Oh, ezek a »képezdei leányok!« Ezek keserítik az én színpadi életemet meg, husz év óta a nemzeti színpadon! Ugyan mivel? Azzal a kis nevetgéléssel? hiszen oly fiatalok, vidámak, oly jól áll nekik a nevetés, — és minden évben friss termés jön, minden évben friss ficzánkolhatnám kedv, hogy a mogorva tragóda nem győzi oktatással, könyörgéssel megjűhásztani őket, mert amelyik már egy kicsit megkomolyodott volna, az végzett és kimegy, és új remonda jön helyébe, aki a jókedvét következetesen a napnak 24 órája közül éppen arra az órára és arra a kis darab helyre tartja fenn, — az édes ifjuság! — amelyben, és amelyen a nemzeti színpadon statál. Hát az igaz, hogy külön közönség előtt nem is igen produkálhatná magát. Csak-hogy gyűlöletessé lesz ám ez a bájos ifjuság az ember előtt, ha husz éven át, ahányszor egy komoly jelenetében az ember tekintete rájuk esik a színpadon, örökkön örökké csak az üres vigyorgásukkal kell találkoznia.

Megbüntetni nem lehet őket, mert fizetésük nincs, de megvallom, hogy nem is lett volna soha erkölcsi bátorságom ez »angyalkákat« bevádolni, fölíratni! a bírák, a főlebbvalóik férfiak, »a gonosz tragóda«, aki »irigyl a gyermekek fiatalságát és jókedvét«, »irigyl a bájait« mikor valamelyik tragédiában szép Helénának vetkezik le valamelyik (megtörtént velem ez is), ezektől a vádaktól, megvallom, hogy magam is annyira iszonyodtam, hogy emberfölötti türelemmel hunytam szemet vagy könyörögtem nekik, — többnyire suttymóban, — hogy mikor a színpadon vagyok, türtőztessék vidámságukat. De megvallom azt is, hogy amilyen mértékben kinoztak, oly mértékben nőtt a gyűlöletem irántuk és isten csapásának tekintem őket már régtől fogva.

Megmérgezték ezek a kis angyalok az én Elektra előadásaimat egytől egyig, és ha végre kitört belőlem

a panasz, szegény jó Nagy Imre, mint rendező, következetesen megczírogatta őket.

Mindig éreztem, hogy egyszer bajba kevernek a »kis édesek«, éreztem, hogy megölök egynéhányat egyszer közülök, mert nekem is vannak »rosszabb« napjaim a a közönséges rosszaknál. Ilyen rossz napom az a vasárnap este — Isten csudája, hogy ha már egyszer a kezeim között voltak, abban az óriási fölindulásban, nem láttam a dühtől tényleg — oly kevéssel szabadultak. Kár, mert egy nagy botrány árán, legalább az utánnam jövőknék, jődőre békességük lett volna.»

Opera. A saison megkezdődött, az operaház, mely eddig mindig csukva volt, most a másodnapos hidegletel pontosságával nyílik meg a közönségnek. Az új korszak programjából természetesen eddig csak az ígért villamos világítás valósult meg, Nopcsa bárónak nem csekély büszkeségére. A derék Káldy minden este ül abba a földszinti páholyban, melyben tavaly még Nikisch ült és éber figyelemmel gukkerezi a közönséget, melynek minden egyes tagja drága jó ismerőse az irodából, ahol a szabadjegy-utalványokat nekik kiállította. Azon a másik helyen, melyet Nikisch elfoglalt volt, a karmesteri széket most Groszmann ül, aki bámulatosan meg tudja őrizni flegmáját, míg alatta és körötte zúg-búg a zenekar, a színpadon pedig a *Navarrai leány* hatalmas akcentusokban követel kétezer duroszt. A zenekaron megérzik már a karmester-virtuóz hiányát, az igazgatásban még nincs nyoma a magyar direktorénak. De Káldy Gyula szorgalmasan tanulmányozza az ügyeket, elintéztet néhány szerződést, melyért igazán köszönettel tartozunk neki, így a Takács Mihályét, az operának ezt a legszebb hangú énekesét, továbbá Hegedüs Ferenczét, aki tavaly a Nürnbergi mesterdalnokok-ban általános feltűnést keltett azzal, hogy énekelni is tud amellet, hogy kitűnően játszik. Remélhető, hogy mire Káldy Gyula egy kicsit áttekinti a viszonyokat, az operának igazán jó műsora és jó előadásai lesznek, talán közönsége is.

Goldstein Számi. Feld Zsigmond Európa legjobb színház-direktora, mert ő egy darabból álló repertoire-ral tudja színházát fentartani, holott más színháznak legalább is százegy darab kell. Azonkívül ő a kontinens legjobb műtészé, mert rajta kívül senki sem nézte volna ki Goldstein Számiból, hogy ötvenedik előadást is érhet. A legszerencsétlenebb drámairól pedig *Kövessy Albert*, a Goldstein Számi apja, mert ő ez ötven előadás után nem huzott tantiémetek, minek kárpótlásául Feld ennek az előadásnak a jövedelmét neki engedi át jutalomképen. Ma, szombaton esik meg ez a rendkívüli jubiláris előadás, Goldstein Számi ötvenedik polgári házassága, melyet ez alapon aranylakodalmának is lehetne nevezni. A szerencsét és az ünneplést köszönje meg *Kövessy Gyöngyi* Izónak, mert annak utólréhetetlen humora nélkül, a saját humorából alig érhetne volna meg ezt a jubileumot.

A hazai bank a napokban tette közzé 1895. június 30-ára lezárt és a bank megnyitása óta lefolyt 1 év alatti működése eredményét feltűntető mérlegét. Az 501.944 forint 03 krral kimutatott tiszta nyereség pro rata temporis a részvénytőke 10.039%-ának felel meg. Oly eredmény, mely tekintve, hogy az alapítás óta lefolyt 1-ső évben éretett már el s hogy a nyereség tulnyomó részben a folyó üzletből származik, az intézet czéltudatos vezetése mellett bizonyítja a jövőt illetőleg a legszebb reményekre jogosít. A nyereség és veszteség számla adatai a következők: Terhek: Igazgatóság, tisztviselők és szolgák fizetése: 57.023 forint 44 kr. Költségek: 57.714 forint 70 kr. Adótartalék: 89.859 forint 50 kr. Nyereség egyenleg: 501.944 forint 03 kr. Összesen: 703.541 forint 67 kr. — Nyereség: Tiszta kamatjövedelem: 387.738 forint 02 kr. Jutalékok: 125.020 forint 46 kr. Nyereség értékpapírokon: 34.493 forint 01 kr. Nyereség külföldi váltók és pénznemek után: 11.395 forint 39 kr. Nyereség társas vállalatokon: 113.958 forint 15 kr. Nyereség a váltóüzletből (levonásával a tőke kamatainak és költségeinek): 30.936 forint 64 kr. Összesen: 703.541 forint 67 kr.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Hamisított fekete selyem. Égessünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsiros színű szalonnás lesz és könnyen törik) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telitetten tovább izzadnak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak megöböl. Ha valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. — **Henneberg G. (cs. k. udvari szállító) selyemgyára** Zürichben, házhoz szállítva postabér és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszövetekből. Svájcba czimzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 5

Szt. Lukácsfürdő Kénes iszapfürdő, nagy nyitott és zárt medencékkel, melyekben a forrásvíz naponként négyszer megújul. Douche-massage. Iszapborogatások. Olcsó és szép lakások pensio és lifttel. Uszodák, kádfürdők, gőzfürdők stb.

részv.-társ.

BUDAPEST.

Prospektust küld ingyen az igazgatóság.

Zongorákat és pianókat vásároljunk ott, ahol minden tekintetben megnyugtató garanciát kapunk. Mint ilyen bevásárlási forrást leginkább ajánlhatjuk **Keresztély Sándor (KLINGER)** minta-zongoratermeit Budapesten, Váci-körút 21. sz. (Ipar-udvar.)

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE
COGNAC
MINDENÜTT KAPHATÓ.

KÉSZIT FÉRFIRUHÁKAT MÉRTÉK SZERINT

Összes gazdasági gépek

GŐZCSÉPLŐK.

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott saját gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál az

ELSŐ MAGYAR

Gazdasági Gépgyár Részvénytárs.

Gyártelep: Budapest, Külső Váci-ut 7.

RÖSER JÁNOS nyilvános tan- és nevelő-intézete

Budapest, Aradi-utca 10 szám. (Röser-ház).

Ezen intézet alapított 1853. Eddigi tanulók száma 13355; magában foglalja:

- a nevelő-internatust, melyben vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek,
 - a kereskedelmi iskolát, mely egyenrangú és egyenjogú a kereskedelmi akadémiákkal, záró bizonyítványai az egy-évi katonai szolgálatra jogosítanak,
 - a polgári iskolát, mely egyenjogú és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Növendékek felvétele augusztus 31-ig. Tanácsos azonban a beíratást minél előbb eszközölni mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet.
- Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató.

RÖSER JÁNOS, Budapest, Aradi-utca 10. szám.

tekintsen reám

Törvényesen védve.

Kapható minden gyógyszárban, jobb drogárúletekben és illatszertárakban, vagy 1 forint előzetes beküldése esetén közvetlenül a gyárosoktól Weiss és Co. gyógyszerészek, Glessen. Fiókraktár: Wien, I., Kärntnering 6. Főraktár Magyarországon: Török József gyógyszerésznél.

vagy más hölgyekre, kik mint én
IRIS CRÈME-t használnak s
ön azután azt
fogja tapasztalni, hogy ez a kedvelt
pipere-krem valóban csodásan hat.
Képzeld csak egy tisztátlan, foltos
arcszínt, egy arczot, melyet szeplők,
mitesszerek, pörselemek és hamlások el-
rutítanak, nem-e kellemes ilyenkor tudni
azt, hogy az

IRIS CRÈME használata
mindezt el-
távolítja. Tegyen csak vele egy kísérle-
tet, amint én azt tettem és győződjék
meg önnön maga, hogy arczszíne hófehér
és kifogástalanul tiszta lesz, hogy bőre
báránypuhává lesz, hogy ránczok és
redők, a korán bekövetkező jelei az öre-
gedésnek, idejében való használat ese-
tére elsimulnak, az arcz megifjodik. Mily
kellemetlen egy nyers, szagotott és
érdes bőr, feltört fagydagánatokkal telt
kéz, vörös arcz, vagy mikor a bőr ég
és viszket. Használjon ezentúl csak

IRIS CRÈME-t és ezek a
kellemet-
lenségek azonnal megszűnnek. A hatás
feltűnően gyors és tényleg meglepő.
Rendezett bőrápolás nem hiúság, ha-
nem az illem következménye. — Iris
crème tehát minden család pipere-
asztalán legyen naponta való hasz-
nálatra. Sokkal könnyebb bőrbajok-
nak elejét venni és azokat képződe-
sük alkalmából megszüntetni, mint
a már nagyobb mértékben meglevő-
ket eltávolítani.

Iris crème teljesen ártalmatlan, ment
mindenféle olaj- és zsiradéktól s soha
nem okoz foltokat a fehérműekben
vagy a ruházatban. Igen takarékos, hó-
napokon át is eltart.

Magyar királyi államvasutak.

(Személy- és podgyász-díjszabás életbeléptetése a pozsony-dunaszerdahelyi h. é. vasuton.)

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a pozsony-dunaszerdahelyi helyiérdekű vasuton a megnyitás napjával zónarendszerű személy- és podgyász-díjszabás lép életbe, mely a m. kir. államvasutak díjszabáselárusítási osztályá-
ban (VI., Csengery-ut 33. sz.) 10 kr-ért kapható.

Budapest, 1895. évi augusztus hó 12-én.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

Tisztán
kölesönös.

THE MUTUAL

Részvényesei
nincsenek.

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG.

Alapított 1843-ban.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító intézete.

1894 zárszámadásban a következő eredményeket mutatja ki:

Összes bevétel 1894-ben 248 millió frank.

Teljesen tehermentes külön nyereségmentes 116 millió frank.

Biztosítéki alap: Ezerhatvan millió frank.

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal szolgál a

Magyarországi Vezérigazgatóság

Budapest, IV., Károly-körut 26. szám.

Nevelőnőket, tanítónőket idegen nyelv- és zeneismeretekkel, nyelv- és zenemesternőket, napokra vagy egyes órákra, kitűnő gyermekkertésznőket és minden nemzetbeli bonneokat lelkiismeretesen ajánl és elhelyez

Szegőné Spiegel Lujza,
Budapest, Andrassy-ut 28.

NEW-YORK

életbiztosító-társaság.

Alapított 1845. tisztán kölcsönösségen alapszik, minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesei nincsenek, az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon, mely ily óriás fölülleg fölött rendelkezne. Fennállása óta a New-York biztosítottjainak kifizetett 986.981.113 koronát, a New-York a művelt világ összes országaiban bir fiókokkal.

Kivonat az 1894. évi zárszámadásból:

Aktívák összege	...	kor.	810.058,854
Évi bevétel	...		182.416,567
1894-ben a biztosítottaknak kifizetett	...		78.325.015
1894-ben kötött új üzletek összege	...		993.006,870
Fölösleg	...		101.246,535

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank. A magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

A NEW-YORK

életbiztosító-társaság magyarországi igazgatósága:

Leány Árpád iriás körképe
A magyarok bejövetele
Látható a Andrássy-úton a Városligetben.
reggel 9-től este 8-ig; a villamosvégállomáson
 A városligetbe menő villamos-kocsik végállomása.

Nyilvános nagy-gymnasium.

Fekete József

nyilvános hat osztályu nagy-gymnasiuma összekötve 8
 gymnasiumi osztályu internatussal és nevelőintézettel,

államérvényes bizonyítványok kiállítás jogával

a főváros legégszesebb vidékén, a budai hegyek ózondus
 légkörében, a szabad, nagytérű Városmajornál

BUDAPEST,

I., Krisztinaváros, Városmajor-utca 4. sz.

alatt, egy emeletes nagy házban, mely egészen ujonan van
 berendezve; tantermei, háló-, ebédlő- és társalgó-termei tágas-
 sak, szellősek. A ház el van látva külön fürdőszobákkal s
 nagy kerttel s e mellett az ifjaknak játszó- és szórakozó
 helyül ott van tőszomszédságában az árnyas nagy városmajor
 és a budai hegyek.

Ennél egészségesebb fekvésű egyetlen intézete
 nincs a fővárosnak.

Az ifjak ez intézetben az osztály- és érettségi vizsgá-
 latokra a legalaposabban, szakértő tanárok vezetése mellett
 készítettnek elő.

A dijak igen mérsékelték, magyaros házi koszt. Beiratá-
 sok az egész szünidő alatt eszközöltenek.

Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldöm az
 idei iskolai értesítőt. Intézetem 15 év óta áll fenn.

A leveleket ily cím alatt kérem:

FEKETE JÓZSEF,

ny. főgymn. tanár, magán-főgymnasiuma és nevelő-inté-
 zete. Budapest, I. ker., Krisztinaváros, Városmajor-utca 4. szám.

Hol keressük

a legjobb

arcport?

Kérjük a

Müller J. L.

féle

Blaha-Serail-Poudre-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arcporát; mely ugy nappal,
 mint éjjel használva, minden arczpór között a legjobb; kiváló szakemberek
 által megvizsgálva, végylleg tisztának és teljesen ártalmatlannak talál-
 tatott. Mint pipereszer nélkülözhetlen, az arczbőrnek a legzsebb fehér színt,
 tdeséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

☛ Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt. ☛

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás
 szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségre ártal-
 mas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz be-
 dörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail-
 poudrel« lesz behintve.

☛ Egy tégely 1 frt 60 kr. ☛ Kapható a gyáronál:

Müller J. L.

illatszer- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű

fog-, haj-, ruhakefékben és fésükben.

☛ Utánzásoktól óvatik. ☛

Bekötési táblák

A HÉT

XI-ik kötetéhez kap-

hatók 1 forint 30 kr.

előleges beküldése

mellett A HÉT kiadó-

hivatalában VII. ker.,

Erzsébet-körut 6. sz.

T. előfizetőinket kér-

jük, hogy lakásvál-

toztatásnál tudassák

velünk azt is, hogy

eddig hova küldetett

A HÉT.

A HÉT

előfizetési ára:

Egész évre 10 frt.

Félévre 5 frt.

Negyedévre 2.50 frt.

Az államilag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték

az 1896-dik ezredéves kiállítás alkalmából.

I. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. október hó 16—19-ig.

	Korona.	Korona.
1 nyeremény	80000 =	80000
1 »	60000 =	60000
1 »	40000 =	40000
1 »	30000 =	30000
1 »	20000 =	20000
1 »	15000 =	15000
1 »	10000 =	10000
2 »	8000 =	16000
8 »	4000 =	32000
10 »	2000 =	20000
13 »	1000 =	13000
100 »	400 =	40000
860 »	200 =	172000
9000 »	80 =	720000

10000 nyeremény összesen 1268000

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	sorsjegy.
40.—	4.—	2.—	korona.

Kibocsátás: 100,000 sorsjegy.

31,499 nyereménynyel és egy jutalomdíjjal.

A nyeremények minden levonás nélkül fizettetnek ki.
 A huzások államfelügyelet alatt és királyi közjegyző ellen-
 őrzése mellett történnek.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1000000

korona.

Az I-ső osztály huzása után vásárolt
 sorsjegyekért az I. osztály díja után-
 fizetendő.

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. december 6—14-ig.

	Korona.	Korona.
1 jutalom	600000 =	600000
1 nyeremény	400000 =	400000
1 »	200000 =	200000
1 »	100000 =	100000
1 »	50000 =	50000
2 »	20000 =	40000
2 »	15000 =	30000
4 »	10000 =	40000
10 »	8000 =	80000
27 »	6000 =	162000
100 »	2000 =	200000
200 »	1000 =	200000
1150 »	200 =	230000
20000 »	100 =	2000000

21499 nyeremény és 1 jutalom 4332000

A teljes (mindkét osztályra érvényes) sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	teljes sorsjegy.
80.—	8.—	4.—	korona.

Valamennyi sorsjegy a falragaszok által megjelölt eladási helyeken kapható.

Budapest, 1895. augusztus hóban.

ANDRÁSSY-UT 5. SZÁM.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatóság.

Sorsjegyek eladásra való átvétele iránti megkeresések hozzánk intézendők.